…УУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

45-дахи жэлээ гарана.

…УРЯАД ҮНЭН

…уряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

(11709) | 1968 оной майн 14, вторник | Сэн 2 мүнгэн

РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведтэ,
Профессиональна Союзуудай Бүхэсоюзна Центральна Соведтэ

1967 ондо кукуруза болон тэжээлэй тарималнуудай үндэр ургасын түлөө тэмсэһэн оньһожоруулагдамал звенонуудай бүхэроссин социалис мүрысөөнэй дүнгүүд тухай

РСФСР-эй Министрнүүдэй Совет, Профессиональна Союзуудай Бүхэсоюзна Центральна Совет 1967 ондо кукуруза болон тэжээлэй тарималнуудай үндэр ургасын түлөө тэмсэһэн оньһожоруулагдамал звенонуудай бүхэроссин социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые хаража үзоөд, ИИГЭЖЭ ТОГТООБО:

Даалаан газарһаа кукуруза болон тэжээлэй тарималнуудай үндэр ургаса хуряаһан оньһожоруулагдамал звенонуудые бүхэроссин социалис мүрысөөндэ илагшад гэжэ тоолоод, звено бүхэндэ хоёрдохи шан —400 түхэриг барюулха гэбэ.

БУРЯАДАЙ АССР-һээ

110 гектар газарай га бүриһөө 495 центнер, хамта дээрээ 54 450 центнер кукурузын ногоон набша буурсагтайгаар хуряажа абаһан Зэдын аймагай Доржо Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой механизатор Д. Д. ЦЫДЕНЖАПОВТА;

100 гектарай тус бүриһөөнь 420 центнер, хамта дээрээ 42000 центнер кукурузын ногоон набша буурсагтайгаар хуряажа абаһан Зэдын аймагай «Мир» колхозой механизатор И. Г. ГАРИФУЛИНДА үгэхэ.

…АЙ ХОЛЫЕ …ЭЭР ДАБЫШ, …УУ НАҺАН!

…АЛАЙ замда гараһан залуу хүн! Далижаһан даль… мэтэ, зүг бүхэн тээшээ ниидэжэ ошоод, эрдэм ном… болбосоролтой, хүн зондоо туһатай болоод ерэһэй, үхи… ганзагада, хүлөө дүрөөдэ» түргэн хүргэһэй гэжэ эхэ, …эдэг байха. Энэ залуу хүниие хүмүүжүүлэн табяһан …онернүүдэй болон комсомолшуудай эмхи, түрэл һур…жэ гараһан зам харгыдань амжалта, илалта хүсэн үлэ…ээ һайхан, энээнһээ арюун юрөөл хаана байха бэлэй! …нэй урда угтаһан энэ зам бэлэхэнээр дабагдахагүй. Хү…, хүсэл зоригһоо олон лэ юумэн дулдыдадаг шуу. Тэ… гараһан һургаал, һургуули, сэдьхэл зүрхэндөө хадагал… …олынь харгы замайнь найдамтай хани болодог.

…ронине залуушуулай орон гэхэдэ алдуу болохогүй. 30 …нэгүй хүнүүдые мүнөө тоолоо һаа, орон доторнай аяар … тухай болоно. Арадай ажахын шухала шухала участо… басагад олоороо хүдэлнэ. Промышленность, хүдөө …ладаг бүхы хүнүүдэй хахадынь залуушуул лэ! Энер…радно, электронико, барилга, эрдэм наука — хаана залуу…гүйб даа!

…лэй гурбадахи жэл амжалтатайгаар ябажа байна. Энэ … замда залуушуулай үүргэ, тэдэнэй зорилго, уялгань …радай ажахые хүгжөөлгэдэ манай хүбүүд, басагадай … айхабтар ехэ. Мүнөө залуушуул коммунизм байгуу…нэ, һурана, ажаллана.

… аханар, эжынэрэйнгээ хэрэгые манай хүбүүд, басагадай …гөөр саашань үргэлжэлүүлхэ, ерээдүйн һайхан байдал … байгуулха байһаниинь лабтай. Зүгөөр дэлхэйдэ хоёр … бии байһые мартажа болохогүй. Буржуазна үзэл сур… … манай залуушуулые бэе тээшээ татаха һэдэлгэ гар… … байгуулан мандуулһан аха үетэн, коммунизм бай… … бэшэ ашаае ээм дээрээ үргэжэ ябаһан залуушуулай, …үүдэй хоорондо ямаршьеб илгаа, зүрилдөө олохо гэжэ …нэ. Гэхын дашарамда «мүнөөмнай залуушуул нимэ бо…аа...» гэдэг заримашуул дайралдадаг.

… залуушуул тушаа тон ехэ анхарал хандуулна. Тэ…, коммунис үзэл сурталаар нэбтэрхэ, хатуужаха хэ… …анартайда тоолоно.

…дүүргэд, ажабайдалай замда гараһан залуу хүн! Тэ… дүй дүршэлдэ һурган, ёһотой һайн мэргэжэлтэ бол… …ар ехэ хүдэлмэри хэгдэнэб! Энээн тушаа жэшээнүүдые …а олон байха. Улаан-Үдын нарии сэмбын фабрикада … юм. Фабрикын партийна, комсомолой эмхинүүд, проф… … залуушуулда хэдэн мэргэжэл олгохо, баян дүй дүр… … хэрэгтэ хубитаяа ехээр оруулна. Фабрикын хоёр зуу … олон янзын мэргэжэлтэй болоод, ажалдаа амжал…

…редприяти, завод, эмхи зургаанда түрүүшынхеэ ерэ…агадые халуун анхаралаар хүреэлхэ гээшэ партийна, …итын эмхинүүдэй шухала зорилгонуудай нэгэн боло… …алуу хүнүүдэй хэрэгтэ оролсохо, тэдэниие хүмүүжүүл… … ерээдүйн халаан бэлдэхэ нангин уялга болонол. Аха … жэшээ, тэдэнэй туһа, заабари эдир хүбүүд, басагад… …үүр мэтэ байна бшуу.

…ла һая гүсэһэн хүнүүд социализм байгуулгын хүшэр үе, …гаалгын Агууехэ дайнай шэрүүн жэлнүүд тухай хү… Тэдэнэр энээн тухай ном, кино, хөөрөөнүүдһээл мэдэ…эл хадань, революциин ветеранууд, суута партизанууд …улай уулзалганууд ехэл удха шанартай. «Революцион… болон ажалай алдар солын клуб республикадамнай бай… Тэрэнэй филиалнууд аймаг бүхэндэ бии. Ажабайдал, …хэ сүлөөгэй үнэ сэнгые һайн мэдэхэ хүнүүд, партиин … ветеранууд залуу үетэндэ олыел ойлгуулжа шадаха, …шахадань туһалха байна бшуу. Һүүлэй үедэ һайн …алнууд бии болоо. Юуб гэхэдэ, сэрэгэй албанда хү…гэ, залуушуулда аха нүхэдэй зүгһөө паспорт барюу…уеын хүнүүдэй уулзалга гэхэ мэтэ. Эдэ хэмжээ ябуул… …үүд, басагадай хүмүүжэлдэ угаа ехэ нүлөө үзүүлнэ. …та, юрын бэшэ, гайхамаар хэрэгүүд тухай залуушуул …гоогүй олон асуудалдаа гансата харюу оложорхихые …эһээ тэдэнэр хайхарамжагүй, хайша хэрэг, хойрог …эр дурагүйдэдэг. Худал хуурмаг үгэ, хоб жэб, мэхэ …р шангаралга тэдэнэй зүрхэ сэдьхэлые бүлхитүүлжэ

…яад ороной 30 мянган комсомолшууд арадайнгаа …лтэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Түрүүшүүлшье …унда Зэдын хониншон Балдан-Нима Гомбоев, Хэжэнгын …ис Аюров, Бэшүүрэй механизатор Анатолий Шмелев, …орой совхозой һаалиин гүүртые даагша Алексей Куш…шье олоной хэрэгэй түлөө оролдожо, эсэгэнэр, ахана… алхалнад.

…ые хүмүүжүүлгэ — мүнөөдэрэй шухала асуудалнуу… …унизмын хэрэгтэ үнэн сэхээр этигэһэн, коммунис үзэл …эгжэһэн хүбүүд, басагад лэ түрэл парти, правитель… дүүргэжэ шадаха, урдань табигдаһан хүндэтэ зорил… …үлхэ ха юм.

…илһэн зам саашадаашье арюун байдаг. Энэ замайнь …ын түлөө ажахы, предприяти, эмхи зургаан бүхэнэй …омолой, ниитын эмхинүүд оролдолго ехээр гаргадаг

… комсомолой 50 жэлэй ойе мүнөө жэлдэ тэмдэглэхэ… республикын залуушуул — эхэ, эсэгэнэрэйнгээ ёһотой … басагад, комсомолшууд энэ алдарта ойе нэрэтэй тү…ын түлөө тэмсэжэ байна.

…ые сэхээр дабыш, залуу наһан!

…ркста зорюулагдаһан научна сесси

… бэлигтэ ба рево… …арксын түрэһөөр зорюулагдаһан на…вада. КПСС-эй ЦК-…иитын наукануу…айн 12-то нээгдэв. …еданиин һүүлээр …лософско ба түү…хын секцинүүдтэ хүдэлмэринь үргэлжэлүүлэгдэхэ юм. Марксизм-ленинизмын һургаалай олон талые, мүнөөнэй обществын хүгжэлтэдэ энэ һургаалай удха шанарые харуулһан научна элидхэлнүүдые академиин эрдэмтэд эндэ хэхэ юм.

(ТАСС-ай корр.).

…овагай нэрэмжэтэ шангай лауреадууд

…айнуудай ба олон …онүүдэй редакци… хүдэлмэри эрхим …ай түлөө М. И. …эмжэтэ шангые …истнуудай союзай …үүнээ олгобо.

…астиин «Ленин…жэ городской газе… областиин «Ра…жэ Старожинецкэ районой газетэ, С. Орджоникидзиин нэрэмжэтэ Уралмашзаводой (Свердловск) «За тяжелое машиностроение» гэжэ олон тиражтай газетэ 1967 оной шангуудай лауреадууд болоо.

Городуудай, районуудай болон олон тиражтай 16 газетэ СССР-эй Журналистнуудай холбооной урмашуулгын шангуудаар, дипломуудаар тэмдэглэгдэһэн байна.

…ҮҮГЭЙ ХАРИЛСАА ХОЛБООН

… хани барисаанай … арбан жэлэй ойе …дэрлэбэ. Советскэ … С. М. Буденчын …р толгойлжо бай… …правлениинь ябажа гараһан замайнгаа дүнгүүдые согсолоо, монгол арадтай ажабайдалай али бүхы һалбариин талаар үнэхөөрөө аха дүүгэй харилсаа холбоон мүнөө тогтоогдонхой гэжэ һаналаа хангяар тэмдэглэбэ.

ТАБАН ЖЭЛЫЕ — БОЛЗОРҺОО УРИД!

Комсомолец Очир Аюшеев Бэшүүрэй аймагай «Дружба» колхозой Дунда-Хэрээтын отделенидэ арбадахи жэлээ механизатораар ажаллана. Нүхэр Аюшеев жэл бүри хабарай тарилгада, ургаса хуряалгада хабаадалсадаг.

Залуу механизатор жэл бүри ажалдаа амжалта туйлана. Жэшээнь, ойн баярай жэлдэ эрхимээр ажаллаһан дээрэһээ Арадай ажахын туйлалтануудай выставкын дипломоор, ВЛКСМ-эй ЦК-гай «Алтан хоолос» гэжэ значогоор шагнагдаһан байна.

Мүнөө Очир Аюшеев тарилга хэлсэжэ ябана. Тэрэнэй агрегат халаанайнгаа даабари ходо үлүүлэн дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: О. Б. Аюшеев.

Э. ЛАПИНАП фото.

ТАРИЛГА ДҮҮРЭЭ!

ТҮНХЭН. (Телефоноор абтаба). «Сибиряк» колхозой механизаторнууд эдэ үдэрнүүдтэ хабарайнгаа эртын тарилга дүүргэжэ, ажалдаа ехэ амжалта туйлаба. Тэдэнэр түсэбэй ёһоор 4615 гектарта шэниисэ, 365 гектарта горох тарижа дүүргэбэ. Гадна эндэхи таряашад 400 гектарта силос болгогдон хуряагдаха ороoһото ургамалнуудые тариһан байна.

Мүнөө жэл колхозой механизаторнууд тарилгадаа томо жэжээрээ илгагдаһан үрэһэ хэрэглээ. Тэрэшэлэн энэ жэл таряалан дээрээ яһалхан ехэ минеральна үтэгжүүлгэ хэрэглэһэн байна.

Тарилга дээрэ Түхэреэнэй ба Еловско отделенинүүдэй механизаторнууд шалгараа. Тэдэнэй тоодо Александр Лихачёв, Степан Усольцев болон бусадые нэрлэжэ болоно. Эдэнэй шэрэдэг гурбан сеялкэтэй агрегадууд халаан соогоо 60—70 гектарта тарилга хэдэг байһан.

Колхозой механизаторнууд хабарай тарилгын үедэ тракторнуудаа түхэреэн сүүдхэ соо ябуулаа. Тэдэнэр үглөөнэй долоон часһаа үдэшын харанхы болотор тарилга хээд, үглөөгүүр болотор газараа хахална.

Колхознай эртынгээ тарилга дүүргээ. Таряашаднай иигэһээр хартаабха болон кукуруза тарижа эхилхэнь.

Д. АСЕНКОВ, колхозой главна агроном.

ХАБАРАЙ ХҮДЭЛМЭРИИН ОХИН

СЭЛЭНГЭ. Ноёхоной уужам дайдада хабарай тарилга эхилэнхэй. Механизаторнууд техникэ зэмсэгүүдээ һайнаар заһабарилжа, хүдэлмэридөө ороо. Гурбадахи тракторно-таряан ажалай бригадын трактористнууд апрелиин 26-һаа 4-5 үдэрэй туршада 450 гектар газар хахалба. Мүн 600-гаад гектарта тарилга хэгдээ.

Майн һайндэрһөө хойшонхи үдэрнүүдтэ ажалай охин замханагүй. «ДТ-54» түхэлэй трактораар А. Новожилов халаан соо 6,5 га хахалхын орондо 10 гектарта хүргэнэ. Тарилга дээрэ механизаторнууд Владимир Жаркой, Хубисхал Васильев болон бусад шалгарна. Механизаторнуудта 7-дохи ГПТУ-гай курсантнууд туһалалсажа байна.

С. БИЛИКТУЕВ.

ҮГЭНЬ БАТА

«Даажа абаһан малаа гарзагүй, тобир тарганаар ондо оруулхаб» гэжэ Николай Тангутович үбэлжэлгын эхеэр үгэеэ үгэһэн юм. Малай харууһанай бэрхэшээлтэй үеые һайнаар үнгэргэжэ, Н. Т. Мажаев хэлэһэн үгэдөө хүрөө.

Хойто-Гарган гэжэ газарта тэрэнэй харууһалжа үбэлжэһэн 146 толгой хашараг бултадаа һайнаар түлжөө. Малаа зунай һайн бэлшээридэ ябуулжа, толгой бүриинь шэгнүүр гурбан центнерһээ доошо бэшэ болгохоб гэбэ.

Г. ДМИТРИЕВ.

Ахын аймаг.

МАРТ 15 — **САБШАЛАН, БЭЛШЭЭРИ ҺАЙЖАРУУЛХА ХОЁР ҺАРА** — МАЙ 15

ҺАНАҺАНДАА ХҮРЭХӨӨР

КПСС-эй Центральна Комитедэй майн Пленумэй (1966 он) шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, худанайхид жэлһээ жэлдэ нилээд ехэ сабшалан уһална, намаг хатаана, хэдэ мянган тонно наг шэбхэ үтэг хэхэеэ гаргана Энэ нютагта мүнөө жэл шэнээр эмхидхэгдэһэн Октябриин 50 жэлэй нэрэмжэтэ совхозой луговодууд урдынхиһаа дутуугүй габшагайгаар ажаллажа байна.

Тэдэнэр үнгэрһэн хоёр һарын турша соо 1809 гектар сабшалан, 113 гектар таряалан уһалха, гектар бүридэ 40 тонно хүртэхөөр 150 гектарта наг шэбхэ гаргаха зорилго урдаа табяад, ажалдаа шармайн ороо һэн. Отделени бүхэндэ сабшалан уһалха бригаданууд, сабшалан, таряалан дээрэ наг шэбхэ зөөхэ оньһожоруулагдаһан отрядууд эмхидхэгдээ.

Жэшээнь, гурбадахи отделениин 955 га уһалагдадаг сабшалан гурбан газар хубаагдажа, луговодууд Д. Намжилов, Д. Сангажапов, Ц.-Д. Гармаханов гэгшэдэй звенонуудта даалгагдаа. Нэгэдэхи отделениин Хасууртайн, Майлын, Булагай болон Доодо-Хоройн сабшаланда М. Биликтуевай, Д. Базаржаповай, М. Корнаковой звенонууд үбһэ ногооной үндэр ургаса абаха гэжэ оролдоно.

А. Цыбжитовэй хүтэлбэрилдэг оньһожоруулагдаһан отрядайхид мүн лэ үглөөнэй наранһаа, үдэшын харанхы болотор ажаллана. Бульдозерист Д. Чимитов «С-100» трактораар шэбхэ обоолно. И. Гребенщиков тусхай машинаар шэбхэеэ ашаална. Механизаторнууд Ц-Д. Гармаханов, А. Цыренжапов, Х. Ахмедзянов гэгшэд хоорботой трактораар тэрэнииень зөөнэ.

Сабшалан дээрэ тракторай абяан таһалданагүй. Бульдозертой трактор үбэлдөө гаргаһан шэбхын обоохойнуудые низалжа, баллуураар тараана. Ханаабаар уһалагдадаггүй сабшалан уһа бүлэдэг станцяар ундалуулагдана.

Сабшалан һайжаруулха ондоо хэдэн аргануудые совхозой луговодууд хэрэглэнэ. Нёдондо 20 гектар сабшаланда аммиагай селитрэ оруулжа, ургасыень дээшэлүүлээ һэн. Мүнөө жэл тус үтэгжүүлгээр 60 гектар сабшалан һайжаруулагдана. Энэ хүдэлмэриие совхозой эрхим механизаторнуудай нэгэн — луговод Ц-Д. Гармаханов хэнэ.

— 6 мянган тонно наг шэбхэ сабшалан дээрэ гаргажа тарааха түсэбөө дүүргэхэнь.

Сабшалан уһалагдахаһаа, үтэгжүүлэгдэхэһээ гадна, хатуужаһан газарайнь хүрьһэн дисктэй лущильнигаар элдүүрилэгдэнэ.

Ж. БАДМАЕВ.

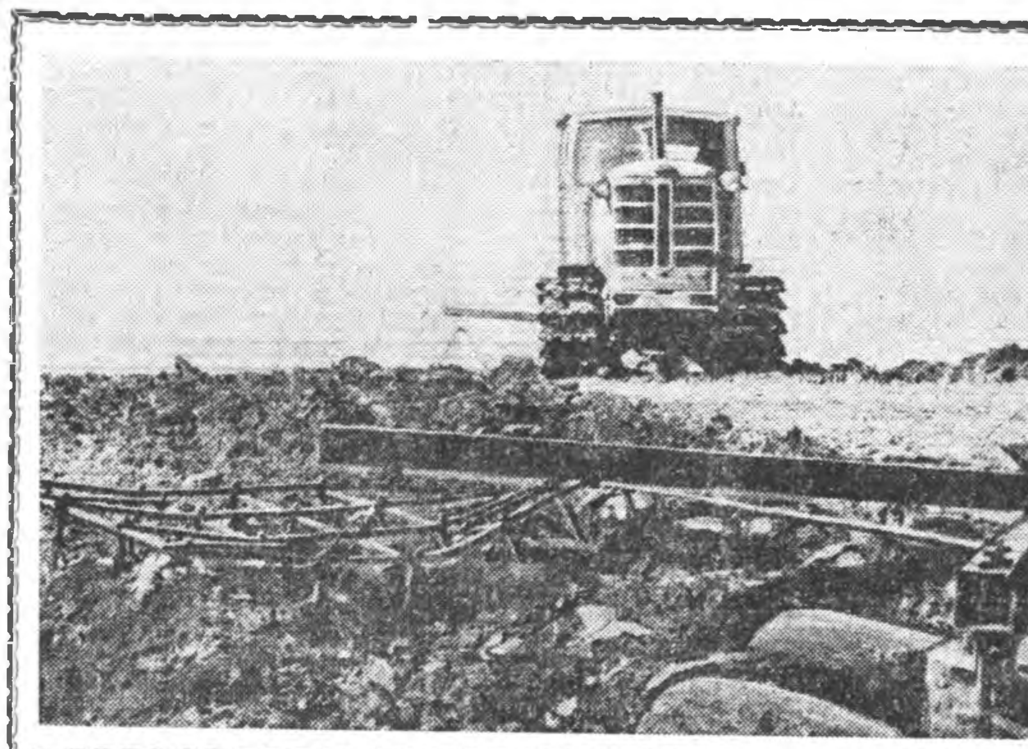

Хяагтын совхозой бүхы отделенинүүдтэ хабарай тарилга түлэг дундаа ябажа байнхай. Эндэхи механизаторнууд үдэрынь тарилга хээд, һүниндөө газараа хахална. Зарим трактористнууд түхэреэн сүүдхэ соошье паар хахална.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тракторист Михаил Карилиулин газар хахалжа байна.

А. КОЛМЫКОВОЙ фото.

ШУХАЛА ХӨӨРЭЛДӨӨН

Һаяшаг Улаан-Үдын судна заһабарилгын заводто экономическа конференци үнгэргэгдөө. Түрүүшын кварталай үрэ дүн зүбшэн хэлсэгдэһэн, дутуу дунданууд элирүүлэгдэһэн, саашанхи зорилго тодорхойлогдоһон байна.

— Завод нёдондо жэлэй һүүл багта түсэблэлгын, материальна урмашуулгын шэнэ гуримда ороһон юм. Продукци үйлэдбэрилхэ, тэрэнээ ондоо тээшэнь худалдаха, ашаг олзо оруулха, салин алмаха даабари болзорһоонь уридшалан дүүргэгдээ. Эдэ бүгэдын ашаар олон мянган түхэригэй материальна урмашуулгын фонд байгуулагдаһан байна.

Туйлаһан амжалтаяа тэмдэглэхэтэй хамта, үйлэдбэриин шиидхэгдээгүй асуудалнуудта ехэ анхарал хандуулагдаа. Үйлэдбэреэ хүгжөөхэ арга боломжо яһала бии. Продукциин өөрынь үнэ сэн хямдаруулха, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ арга боломжо хүсэдөөр хэрэглэгдэнэгүй.

Үгэ хэлэгшэдэй һанамжа дурадхалнуудые хараада абажа, тодорхой тогтоол конференци дээрэ батлан абтаа.

Д. БАЛДАНОВ.

ТҮРГЭНӨӨР, ҺАЙН ШАНАРТАЙГААР

Хабарай урин дулаан ерэжэ, эртын тарилга манай бригадада түлэг дундаа ябажа байнхай. Бригадымнай механизаторнууд мүнөө жэл хабарай оройтожо ерээшье һаань, апрель һарын хуушаар тарилгаяа эхилжэ, энэ ажалаа тэн хахадлаад байнхай. Дахинаа хүйтэрөөгүй һаань, бидэ тарилгаяа ойрын сагта дүүргэхээр харааланхайбди.

Мүнөө жэл бригадымнай механизаторнууд нёдондонойхиһоо дутуугүй баян ургаса ургуулха гэжэ шиидэнхэй. Ойн баярай жэлдэ бидэ ажалдаа нилээдгүй ехэ амжалта туйлаабди. Бригадымнай механизаторнууд даажа абаһан 1006 гектар таряалангһаа гектарай дунда зэргээр 17 центнер шэниисэ ургуулжа, түсэбөө холо үлүүлэн дүүргээ. Нёдондо бригададамнай 40 гектарта хартаабха, 20 гектарта свёкло, 70 гектарта кукуруза, 60 гектарта зелёнко, 50 гектар газарта горох обёос хоёрой холисо тарилгаа һэн. Эдэ ургамалнууд урдахи жэлнүүдтэ орходоо һураггүй баян ургаса үгэһэн байна. Имэл дээрэһээнь манай бригадада КПСС-эй обкомой, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, КПСС-эй райкомой, аймгүйсэдкомой дипломууд барюулагдаа.

Энэ жэл бригадымнай механизаторнууд гектарһаа дунда зэргээр 17—20 центнер таряа хуряаха гэжэ шиидэв. Бригададамнай 920 гектарта шэниисэ, 100 гектарта горох, 20 гектарта хартаабха, 50 гектарта зелёнко тарилгахаар хараалагданхай. Гадна манайда 10 трактор, тэрэ тоодо «ДТ-54» түхэлэй 5 трактор, таряа хуряаха 4 комбайн, силос хуряаха 2 комбайн болон бэшэшье техникэ даалгагданхай. Мүнөө бригададамнай 18 механизатор тоологдоно. Тэдэнэй олонхинь залуушуул.

Манай бригадын механизаторнууд таряа хуряалгын дүүрэмсээр поли дээрэхи һолоомоёо суглуулжа, ороoһо хүрэнгэеэ сэбэрлэжэ, техникээ заһабарилжа эхилһэн юм. Хабартаа механизаторнуудаймнай хэһэн ажал ехэ. Тэдэнэр бүхы хахалагдаһан газараа борнойлжо, ехэ шииг нойто тогтоогоо. Гадна хартаабхын газарта гектарай 10 тонно наг шэбхэ гаргагдаһан байна. Механизаторнууд 105 гектар газарай хүрьһэндэ гектарай 2 центнер аммиагай селитрэ, калийна дабһа оруулһан байна. Энэ хабартаа бидэ 100 гектар таряалангые модо, шулууһаа сэбэрлээбди, 100 гектар газар дисковалаабди. Мүнөө жэл Алтаашын сөөрэмһөө 175 гектар таряалан уһалагдаха.

Үрэһэ хүрэнгэ тухай нэгэ хэлэн үгэ хэлэмээр. Урдахи жэлнүүдтэ бидэ үрэһэ хүрэнгэеэ томо жэжээрнь орой илгагшагүй бэлэйбди. Мүнөө жэл бригадымнай механизаторнууд бии байгаа үрэһэ хүрэнгэеэ томо жэжээрнь илгажа, һайнаар хородоо. Урдань бидэ гектарта хэды шэнээн үрэһэ тариха байһанаа һайса мэдэдэггүй байгаабди. Гектарта 2,2 центнер үрэһэ тарихада, баян ургаса абтаха гэжэ олон жэлнүүдэй ажаглалтанууд харуулаа.

Бидэ тарилгаяа хэрээһэлэн гү, али нарин зурууд болгон хэнэбди. Сеялкэнүүдэйнгээ хойноһоо эраатай катогуудые мухарюулжа, үрэһэеэ хүрьһэндэнь буланабди.

Колхозой правлени таряа тарилгын, хуряалгын үедэ механизаторнуудаа алишье талаһаань һайнаар хангахые оролдодог, ажалыень зүбөөр эмхидхэдэг байна. Жэшээнь, механизаторнууднай жэл бүри таряа тарилгын урда, хуряалгын үедэ түлөөһэгүйгөөр хооллоно. Гадна эрхим механизаторнууднай жэл бүри колхозой правлениин зүгһөө урмашуулагдажал байдаг юм. Эдэ механизаторнуудай тоодо Виктор Ткачев, Гавриил Савельев, Кузьма Родионов болон бусадые нэрлэжэ болоно. Эдэнэрнай мүнөө тарилгын үедэ эршэмтэйгээр ажаллажа байнхай.

Мүнөө жэл шииг нойтон ехэ. Манай бригадын механизаторнууд энэ жэл бүри үндэр ургаса ургуулхын тула хабарайнгаа тарилгые түргэнөөр, һайн шанартайгаар үнгэргэжэ байнхай.

К. ТКАЧЕВ.

Бэшүүрэй аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой хоёрдохи тракторно-таряан ажалай бригадын бригадир.

ГҮРЭНЭЙ, НИИТЫН ЗӨӨРИ ХЯМГАДАХА, АРЬБАЛХА

ОЛОНИИТЫН ХАРАЛГА ЭМХИТЭЙГЭЭР ҮНГЭРГЭЕ

Социалис зөөри хямгадаха, алмаха, тэрэниие үридэг, үбэршэлдэг ябадалтай эрид шууд тэмсэхэ асуудалда манай парти хододоо ехэ анхарал хандуулдаг.

Республикын арадай хиналтын комитедэй, Профсоюзуудай областной соведэй, ВЛКСМ-эй обкомой тогтооһоной ёһоор, майн 15-һаа октябриин 15 болотор промышленностиин, зам харилсаанай бүхы предприятинууд дээрэ, барилгын эмхинүүдтэ, колхоз, совхозуудта, хүдөө ажахын бусад предприятинуудта, бэлэдхэлэй ба хангалгын эмхинүүд, баазануудта, худалдаа наймаанай, ниитын эдеэ хоолой, соёлой, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг предприятинуудта гүрэнэй, кооперативна зөөриин бүрин байлгые, хадагалагдаса, бүридхэлыень олониитэрээ шалгаха республиканска харалга үнгэргэгдэхэнь гэжэ хэблэлдэ уридшалан тунхаглагдаа һааб даа. Тиин үглөөдэрһөө эхилхэ энэ харалга улад зоной үргэн хабаадалгатайгаар ябуулагдажа, арадай зөөриин ямар байдалтай байһаниинь хаа хаанагүй тодо һонороор элирүүлэгдэхэ болоно.

Арадай хиналтын зургаануудай, профсоюзай болон комсомолой организацинуудай гаргаһан энэ үүсхэл КПСС-эй областной комитедээр дэмжэгдэн, һайшаагдаа. Тус харалгада зониие олоор хабаадуулха, тэрэнэй тобшолол, дурадхалнуудые саг соонь хаража үзэхэ, предприятинуудай, колхоз, совхозуудай, эмхи зургаануудай, министерство болон албан газарнуудай хүтэлбэрилэгшэдэй зүгһөө ямар хэмжээнүүдэй абтажа байһан тухай хинаха, шалгаха хэрэгтэнь арадай хиналтын зургаануудта, профсоюзай, комсомолой организацинуудта тодорхой туһаламжа үзүүлдэг байхыень партиин горком, райкомуудые, партийна организацинуудые КПСС-эй обкомой тусхай тогтоолоор уялгалһан байна.

Социалис зөөри хямгадан хамгаалхын тула республика доторнай ехэ хүдэлмэри ябуулагдана. Гэбэшье, олохон предприяти, барилгын, худалдаа наймаанай эмхинүүдтэ, хүдөө ажахыда үрилтэ, хоролто ушаруулдаг, гүрэнэй, хамтын зөөридэ тунайша һаланаар хандадаг ябадал үзэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, Буркоопсоюзай бэлэдхэлэй эмхинүүдтэ һүүлэй үедэ 200 мянган түхэригэй хэмжээтэй табан ехэ үрилтэ, үбэршэлгэ элирүүлэгдээ. Сэлэнгын, Яруунын, Ахын ба бусад зарим аймагуудай эд хэрэглэгшэдэй холбоонуудта кооперативна зөөри хамгаалгын хэрэг илангаяа һулаар табигданхай. 90 мянган түхэригэй материална үрилтэ, дуталта «Забайкаллес» комбинатай предприятинуудта гансахан үнгэрөөшэ жэл хэгдэһэн юм. Хирпиисэ ба бусад барилгын материал Буряадай барилгын управлениин, «Бурятцелинстрой» трестын предприятинуудта муугаар хадагалагдана.

Малай тэжээл, эдеэ хоолой зүйл үридэг, хулгайлдаг, машина, техникээ муугаар ашагладаг ябадал олохон колхоз, совхозуудта үзэгдэнэ. Мэхэ гохо хэжэ, гүрэнэй ехэ зөөри үбэршэлһэн баримтанууд Бэшүүрэй, Баргажанай, Яруунын тоһоной заводуудта элирүүлэгдээ. Продукциин бүрин байлга, бүридхэл Улаан-Үдын мяханай комбинадта бирагүй байна.

Эдэ бүхы үрилтэ, гээлтэнүүд юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ, эдлэл хэрэгсэлнүүдэй тоо бүридхэл, шалгалта-хиналтын хүдэлмэри муугаар ябуулагдана, гүрэнэй, хамтын зөөриин хойноһоо харууһан муугаар эмхидхэгдэнэ. Арадай зөөриин хоролто, үрилтэдэ ородог гол шалтагааниинь — хамтын эдлэл хэрэгсэл дааха тушаалда этигэлтэй һайн хүнүүдые шэлэн табиха гурим хүсэд сахигданагүй. Зарим предприятинуудай, колхоз, совхозуудай, эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдэй социалис зөөридэ харюусалгагүйгөөр хандадаг, дуталга ба үбэршэлгые усадхаха асуудалаар шанга эрилтэ табидаггүй дээрэһээнь, мүн лэ ниитын зөөри үригдэнэ. Үрилтэ, хоролтотойгоор ажахыгаа эрхилдэг ушар баримтануудые арадай хиналтын зарим комитедүүдэй, бүлэгүүдэй обёоронгүй үнгэршэдэг байһаниинь гэмшэлтэй.

Арадай ажахын бүхы һалбаринуудые саашадань улам түргөөр хүгжөөхын, совет арадай ажана байдал бүри һайжаруулхын тула бүхы юумэндэ (бага, ехэшье байг) алмалта, арьбалалта хэхэ шухала. Тиимэһээ шалгалтын комиссинууд гүрэнэй болон кооперативна зөөриин тоо бүридхэлые, бүрин хүсэд байлгые, хадагалагдасые шалгаха, үрилтэ, үбэршэлгэ хэһэн баримтануудые элирүүлэн усадхаха, ушарһан шалгалтануудыень тодорхойлон, тэдэнэй саашадаа дабтагдахагүйн тула эрид хэмжээ абаха ёһотой.

Энэ зорилгоһоо уламжалан, шалгалтын комиссинуудай гэшүүд ямар тодорхой асуудалнуудта анхаралаа хандуулха зэргэтэйб гэбэл:

эдлэл хэрэгсэлнүүд хэр һайн бүридхэлтэйб, энэ талаар засагай зургаануудай тогтоол, заабаринууд ямар зэргээр сахигданаб?;

үйлэдбэрилэгдэхэ, хадагалагдажа байха үедөө түүхэй эд, материал, бэлэн продукци, техникэ, түхеэрэлгэнүүд хэр зэргээр ашаглагданаб, хадагалагданаб?;

эд хэрэгсэлэй хорожо, бага болодог хэмжээн зүбөөр сахигдана гү, продукци бүтээхэ хэрэгтэ хараалагдаһан гаргашын хуушан нормонууд саг соогоо дахин харагдана гү?;

һүүлэй 1,5—2 жэлэй туршада эд зөөри, мүнгэ үриһэн, үбэршэлһэн баримтанууд юун дээрэһээ болооб гэжэ тодорхойлхо, гүрэнэй, хамтын мүнгэ, зөөри эдиһэн гэмтэ хүнүүд хэһээгдээ гү, гарзань нэхэгдэжэ бусаагдаа гү?;

предприятинууд, эмхи зургаануудта хэрэглэгдэдэг шэгнүүр, хэмжүүр, элдэб приборнууд хэр зүб бэ?;

үнэтэ зөөри, хэрэгсэлнүүдые хамгаалха харууһан ямараар эмхидхэгдэнхэйб?;

эмхи зургаан доторой хиналтын хүдэлмэриин ябаса, инвентаризациин шанар ямар бэ, лавкын, ревизионно болон бусад ниитын комиссинууд хэр хүдэлнэб?;

эд зөөри даадаг харюусалгата тушаалтадые шэлэн олохо, томилхо гурим зүбөөр сахигдана гү?.

Эдэл гол шухала асуудалнууд болоно. Тиимэһээ шалгалтын комиссинууд һалбари, һалбариин (жэшээлхэдэ барилга, худалдаа наймаан), ямар нэгэ үйлэдбэриин (жэшээлхэдэ, мяханай комбинат, загаһанай завод, колхоз, тоһоной завод г. м.) өөрсэ илгааһаа уламжалан, хүдэлмэрээ тодорхойгоор ябуулха зэргэтэй.

Шалгалтын шанарай талада илангаяа ехэ анхарал хандуулалтай. Халирхайгаар, ёһо тэдыгээр хэһэн хиналта дутуу дундануудые хүсэд элирүүлхэгүйһөө гадна, хамтын хэрэгтэ туһа хүргэхын орондо, хохидол ушаруулжа болохо. Элирүүлэгдээгүй, баригдаагүй үбэршэлэгшэд бэедээ найдаад, доохонуур хэжэ байһан һүйдхэлөө улам дэбэргэжэ магадгүй бшуу.

Шалгалтын комиссинуудай зорилгонь гансал дутуу дундануудые элирүүлхэ бэшэ, мүн тэдэниие усадхахын тула эрид хэмжээ абхуулха, гүрэнэй, хамтын зөөридэ эзэн бусаар хандаһан гэмтэдые харюусалгада хабаадуулха уялгатай. Шалгалтын ябаса тушаа партийна, совет, ажахын зургаануудта мэдээсэжэ байха, үрилтэ хоролто усадхаха тухай дурадхал, һанамжануудые зүбшүүлжэ, тодорхой шиидхэбэри абхуулдаг байха гээшэ комиссинуудай шухала зорилго болоно. Шалгалтын дүн, элирүүлэгдэһэн дутагдалнууд тухай предприяти, совхоз, колхозуудай, эмхи зургаануудай коллективүүдтэ дуулгажа байха хэрэгтэй. Тиигэбэл, улад зониие шалгалтын хүдэлмэридэ олоор хабаадуулха, нарин нягтаар хиналта хэхэ, дутагдалнуудые түргөөр усадхаха арга олохо бшуу.

Таба һарын туршада харалга үргэлжэлхэ байна. Тиимэ һэн тула, ехээр яраһан, тэбдэһэнэй хэрэггүй. Энэ хүдэлмэриие хэдэн шатада хубаажа ябуулбал һайн гэжэ һанахаар. Түрүүшын һарада — эдлэл хэрэгсэлнүүдэй тоо бүридхэл, хадагалагдаса, бүрин байлга ямар бэ гэжэ шалгаад, элирүүлэгдэһэн дутагдалнуудые усадхаха харюусалгатай хүнүүд тодорхойлогдохо жэшээтэй. Һүүлээрнь, шалгалтын хоёрдохи шатада—дутуу дунданудые усадхахаар урда тээнь хараалагдаһан хэмжээнүүд хэр дүүргэгдээб гэжэ хинагдаха зэргэтэй.

Шалгалтын һүүлэй шатада, сентябрь һарада — үшөө дахин хиналта эмхидхэжэ, дутуу дунданууд бүхыдөө усадхагдаа гү гэжэ тодорхойлогдохо болоно. Тиин шалгалтын комиссинууд түр зуура хүдэлөөд болишохо бэшэ, харин харалгын бүхы үе соо хүдэлмэрилхэ ёһотой.

Коллективүүдтэхи шалгалтын дүн октябриин 1-һээ 10 болотор, районуудта — 10-һаа 20 болотор, республика дотор — октябриин 20-һоо ноябриин 1 болотор согсологдон харагдаха; онсо шалгарһан комиссинуудта 70—70 түхэригэй 2 нэгэдэхи, 50—50 түхэригэй 3 хоёрдохи, 30—30 түхэригэй 5 гурбадахи мүнгэн шан барюулагдаха юм. Тэрээнһээ гадна шалгалтада эдэбхитэйгээр хабаадалсагшадта 15—15 түхэригэй 10 шан үгтэхөөр хараалагданхай. Эдэ шангууд республиканска комиссиин тогтоолоор, байгша оной ноябриин 7 болотор барюулагдаха.

Гүрэнэй, кооперативна зөөриин тоо бүридхэл, хадагалагдаса, бүрин байлгые шалгаха шиидхэбэри хаа хаанагүй дэмжэгдэн угтагдаа! Мүнөө бүхы районуудта, предприяти, эмхи зургаануудта, колхоз ба совхозуудта шалгалтын комиссинууд байгуулагдажа дүүргэгдээд, хүдэлмэрээ эхилхэнь.

Социалис зөөри хамгаалха хэрэгтэ бодото туһаламжа үзүүлхэ, шалгалтын комиссинуудай хүдэлмэри ханамжатай һайнаар эмхидхэхэ гээшэ арадай хиналтын комитедүүдэй, бүлэгүүдэй, профсоюзай, комсомолой организацинуудай шухала зорилго болоно.

Б. СЕМЕНОВ,
республикын харалга эмхидхэхэ комиссиин түрүүлэгшэ.

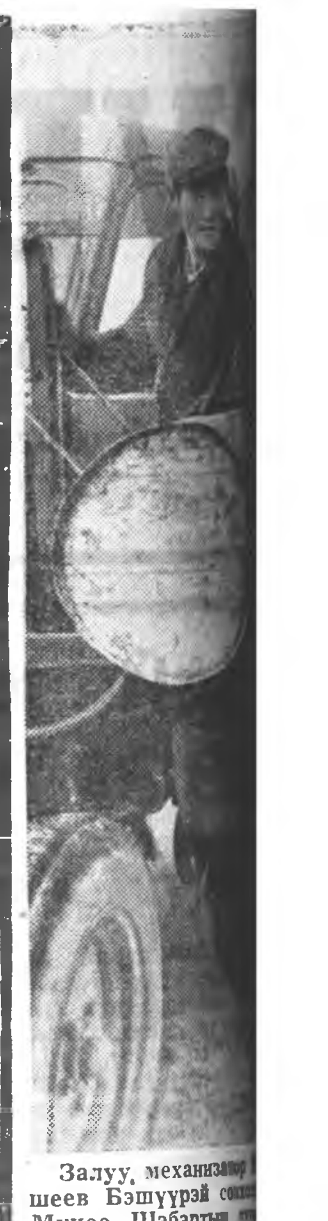

Залуу механизатор ... шеев Бэшүүрэй со... Мүнөө Шэбэртын ... Дымбрыловэй даа... гектар сабшалангай ... мнагай уһа «ГАН-... хеэрэлгээр оруули... тракторист Владим... туһална: аммнагай ... һан газар дээгүүр ... лэй трактораар хүд... нэ. Эдэ хоёр мех... рэйнгөө даабари ... дэг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ... шеев трактортаа ...

Э. ЛАПИ...

Улаан-Үдын шэлэй заводой коллектив табан жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөндэ оролсоод, амжалтатайгаар ажаллажа байнхай. Эдэнэр үдэр, һара, квартал бүхэнэйнгөө нормые хододоо үлүүлэн дүүргэнэ. Түрүүшүүл заводто олон. Тэдэнэй баян дүй дүршэл залуу мэргэжэлтэдтэ дамжуулан үгтэнэ.

Эндэ шэнээр тодхогдоһон сталинидэй цехэй агрегадуул һайнаар хүдэлжэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: заводой хүдэлмэришэн Галина Брун агрегадай хажууда.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

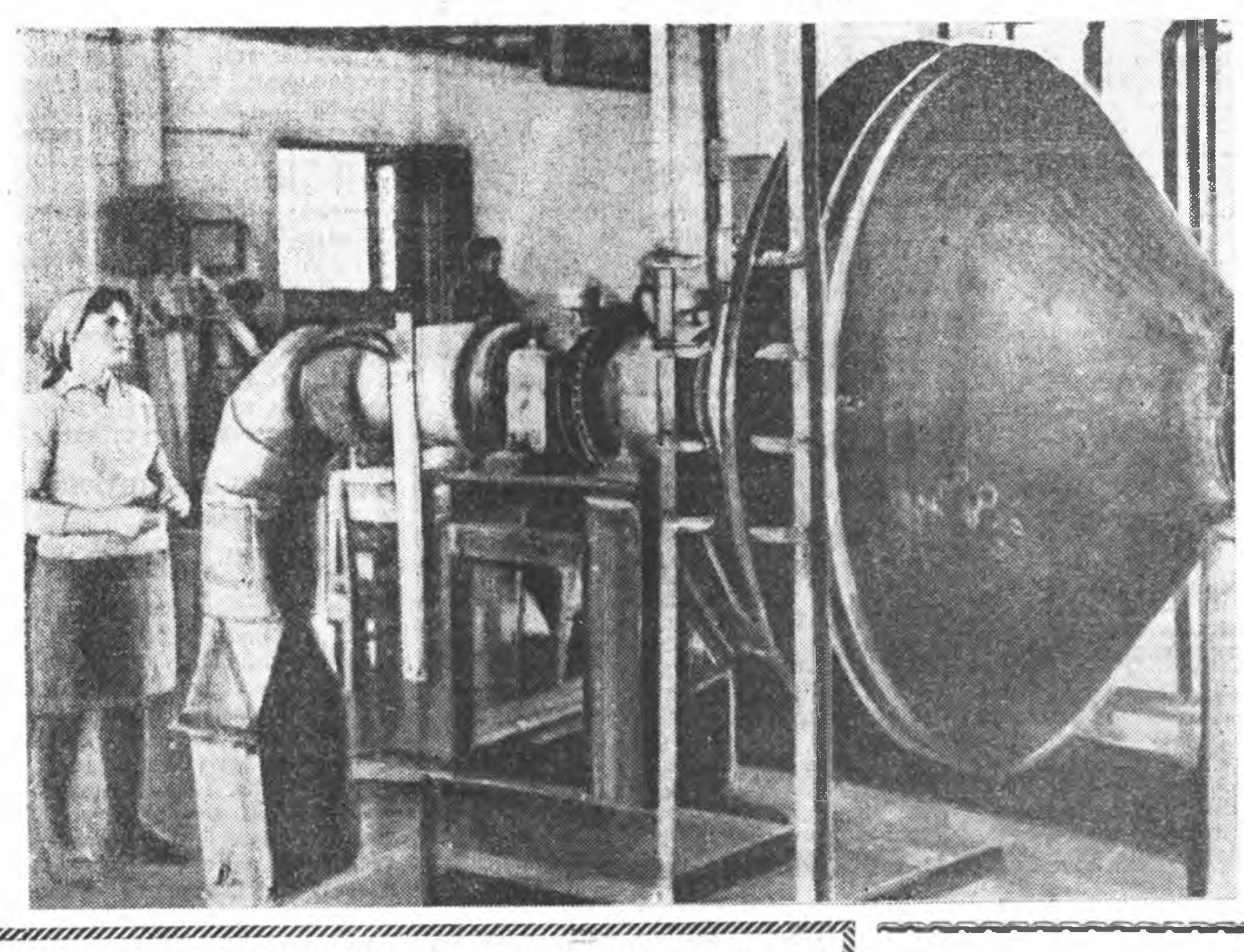

Партийна хронико

ШУХАЛА АСУУДАЛ ЗҮБШЭГДЭБЭ

Һаяхан КПСС-эй Ахын райкомой ээлжээтэ пленум зарлагдажа, «Мал ажалые мэргэжүүлхэ талаар аймагай партийна организациин зорилгонууд» гэһэн асуудалаар партиин райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр М. Ц. Гармаевай элидхэл зүбшэгдэбэ.

Аймагай ажахынууд ехэнхидээ мяха абадаг шэглэлтэй болохо хараа бодолтой.

Энэ шухала хэрэгэй али зэргээр ябуулагдажа байһан тухай колхозуудай түрүүлэгшэнэр: нүхэд Налханов, Галсанов, Базаров гэгшэд дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгэбэд. Мүн КПСС-эй райкомой гэшүүд Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хонишон Н. Л. Базарова, «Коммунизм» колхозой мал адуулагша Х. Х. Мунконов, аймаг хоорондохи хүдөө ажахын управлениин начальнигай орлогшо Д. С. Унжуев болон бусад элидхэл тушаа үгэ хэлэбэд.

В. ГАЛСАНОВ.

ОРОЛДОЛГЫН ЗЭРГ...

ЯРУУНА. «Ажалаа хэр эмхидхэжэ байнат» гэһэн асуудалда ахалагша хонишон Цыдып Дылгырович Бадмаев иигэжэ харюусаа:

— Ажалаймнай аша үрэ гээшэ оролдоһоной зэргээр туйлагдадаг ха юм. Хонишод хадаа хонидоо һайнаар байлгаал һаа, хурьга олоор абажа, нооһошье ехээр хайшалжа шадаха байха,—гэбэ.

Хонишоной хүдэлдэг отарада 575 эхэ хонин харууһалагдана. Жэлэй эхинһээ хойшо 613 хурьган абтаа. Бодоод үзэбэл, мүнөө жэлдэ тэрэнэй бригада зуун эхэ хонин бүриһөө 111 хурьга абаад байна. Энэ туйлалта гансахан мүнөө жэлэй хэрэг бэшэ, харин нүхэр Бадмаев һүүлэй гурбан жэлэй туршада 100 хонин бүриин зууһаа олон хурьгадые түлжүүлнэ.

Цыдып Дылгыровичэй һамган Цыпилма Эрдынеевна Цыренова республикынгаа дээдэ засагай депутадаар һунгагда... бэрхэшүүлэй отары... нихон болзорто ... үбэлэй хурьгад 40-... туршада абтадаг. ... лэдхэлтэйгээр утга... хүсэд хүрэхөөр ү... лэдхэжэ, тобир тарги... на, жэл бүри нооһо ... даг. Нёдондо хони... килограмм нооһо ... бөө үлүүлэн дүүргэ... олоорнь түлжүүлжэ, ... хайшалһанайнгаа ... тан нёдондо 16 ху... хэриг нэмэлтэ ту... һэн.

Мүнөө эндэхи ... ликынгаа газетэ... журналай шанда ... мүрысөөндэ эдэбхи... далсана.

А. Б...

АЖАЛААРАА АЛДАРШАНА

Хабарай урин дулаанай орожо ерээшье һаа, заримдаа тэнгэри бүрхэжэ, бүхэли үдэртөө һалхилаадшье абана. Саһа, бороо холисолдонороно. Һүниндөө хүйтэн байжа, газарай хүрьһэ хүргөөд хонохо. Зэдэ гол мүльһэнһөө һалажа яданхай. Тэрэнэй хоёр эрьеэрнь булангиртай уһан харьялан урдаашье һаа, тэг дундань һэбхиржэ һэрхиишэһэн мүльһэн хүдэлөөгүй сайран харагдана.

Мухудаг гэжэ нютагта Захааминай аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хониной нэгэ отара оршодог юм. Энэ отарые үнинэй хонишон Филипп Иванович Яньков юһэдэхи хабараа толгойлно.

Хонишон колхоз дотороо жэшээтэ ажалаараа суурхаһаар үнинэй. Тэрэ отара шадарайнгаа сабшалан һайжаруулхаяа хододоо оролдожо, жэл бүри наг шэбхэ ехээр зөөдэг. Энэ хабар соносхогдоһон сабшалан, бэлшээри һайжаруулха хоёр һарын турша соо тэрэ хонидоо харууһалхынгаа хажуугаар наг шэбхээ зөөгөө.

— Малшанби гээд, хамараа хараад ябаһанай хэрэггүй. Мүн эрхим һайн луговодшье байха ёһотойб ди. Нёдондо хабар наг шэбхээр сабшалангаа ... һайн шанартай ү... һанай ашаар үбэ... маргүй үнгэргэжэ ... жэ Филипп Иванов...

Мухудагай хони... колхоз, аймаг соогоо ... ээлнэ. Эн... дүршэл... хурьгаш... даева, ... гэгшэд ажалладаг. ... үнгэрэгшэ жэлдэ ... дунда һургуули ... Цыденова һайнаа... Эдэ гурбан хурьга... ковой хүтэлбэри ... 534 эхэ хониһо... абаад, гарзагүй... байна. Тэдэнэр хур... рада эхэһээнь таба... риинь шэгнүүрын... граммһаа бага бэш... хоздоо тушаахаар ...

— Нёдондо жэ... һөө хайшалһан нооһ... жүүр 2 килограмм ... лоо һэн. Мүнөө ... грамм хайшалха уя... ниие дүүргэжэ ша... уялгануудаа дүүр... —гэжэ эндэхи хон...

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ф...

Ц. НА...

ХҮНДЭТЭ ТЭМДЭГТЭ ХҮРТЭ...

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет болон Профсоюзуудай областной Совет Буряадай барилгын управлениин хүдэлмэришэдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүн хаража үзөө. Барилгын олон түрүүшүүл социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ, бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллана.

Министрнүүдэй Совет болон Профсоюзуудай областной Совет ажалдаа амжалта туйлаһан түрүү хэдэн хүдэлмэришэдые, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдые «РСФСР-эй социалис мүрысөөнэй эрхимлэгшэ» гэһэн тэмдэгээр шагнаһан байна.

Барилгын управлениин 1-дэхи СМУ-гай шулууш... Григорьев, тус у... катур-шэрдэгшэ ... 1-дэхи СМУ-гай ... Василий Куйдин, ... модошо дархан Ма... дахи СМУ-гай хар... шадай бригади... Неуступов болон бу... хүндэтэ тэмдэгтэ ...

АХЫН АЙМАГТА

ШЭНЭ ГЭРНҮҮД

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд малшадтаа шэнэ байрануудые барижа түбхинүүлхэ хэрэгтэ анхаралаа ехээр хандуулдаг болонхой. Жэшээлхэдэ, Шарза гэжэ газарта хоёр байратай томо байшан баригдаа һэн. Тиихэдэ Хосодто табан шэнэ гэр баригдахаар хараалагдаа. Мүнөө зун дүрсагдагша колхоз 20 мянган хирпиисэ сохижо бэлдэхэ байна. Барилгын модон мүнөө отологдоод, ойһоо буулгагданхай.

ҺАЙНДЭРТЭ БЭЛДЭНЭ

Ленинскэ комсомолой алдарта 50 жэлэй һайндэртэ аймагай түб Орлик тосхоной дунда һургуулиин һурагшад бэлэдха... — Эдэ үдэрнүү... комсомолой зэргэ... рагшад абтаха бай... гуулиин ахалагш... А. Аюшеева хөөрэ...

Мүн В. И. Лени... даһан, уран гоёор ... тусхай булан тус һ... хидхэгдэжэ, «Лени... үнгэргэгдөө.

Д. ...

УРАЛАН НАРИЖУУЛГЫН АША ҮРЭ

«Сибтехмонтажай» Забайкальска хабсаралгын управлениин эмхидхэлэй-ажахын болон техническэ дэбжэлтэ туйлахые хараалһан нёдондо жэлэй түсэб манай урда хэбтэнэ. Оньһон техникэ хэрэглэн, уралан нарижуулгын дурадхалнуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэн, хабсаралгын хүдэлмэриин өөрынь үнэ сэнгые 36 999 түхэригөөр хямдаруулха гэжэ тэрэ түсэбтэ тусгаар тэмдэглэгдэнхэй.

Эдэ үгэнүүдтэ юундэ ехэ анхарал хандуулнабиб гэхэдэ, предприятинууд уралан нарижуулгын ямар ажал хэхээ һайнаар тодорхойлдоггүй, тусхай түсэб зохёодоггүй гээшэ.

Хабсаралгын управлениин коллектив иимэ түсэб табихадаа, тэрэнээ хайшан гэжэ бэелүүлхые хараалааб? Тэрэ тоонь хэр зэргэ дүүргэмээр байгаа гээшэб? ВОИР-ой совет болон управлениин түсэблэлгын экономическа албан хүдэлмэрээ ямараар эмхидхэжэ, 36 999 түхэригэй алмалта туйлахые боломжолһон байгааб?

Түсэбэй дүүргэлтэ шалгахада, иимэ, мүн ондоошье олон асуудал гараа. Тэдээндэ харюусахын тула хабсаралгын управлениин хэһэн ажалтай танилсаха шухала.

«Сибтехмонтаж» трестын хараалһан түсэбэй ёһоор тус управлени жэлэй туршада хабсаралгын ажалай өөрынь үнэ сэнгые 15,8 процентээр доошолуулха ёһотой байгаа. Энэ даабари дүүргэхын тула уралан нарижуулгын ажал хэхэ, үйлэдбэриие оньһожоруулха хэрэгтэй болобо. Түсэб дүүргэхэ арга боломжо тодорхойлжо байха үедэ уралан нарижуулгын дурадхалнуудай үгэхэ ашаг үрэнь элирүүлэгдээ.

Хабсаралгын хүдэлмэридэхи дутагдалнуудые зайсуулжа, зарим газарта оньһожоруулга хээ һаа, алмалта туйлажа болохо байба.

Барилгашадай ямар ажалда уралан нарижуулгын дурадхал нэбтэрүүлхые эртээнһээ түсэблэхэнь бэрхэшээлгүй. Иимэ ажалые жэлэй эхиндэ хараалхын тула барилга, хабсаралгын хүдэлмэриин түсэбтэй, мүн бэлэн болоһон техническэ документацитай байхэ шухала. Олон ушарта техническэ документаци бэлэн бэшэ байдаг. Түбэгтэй иимэ байдалай тохёолдоходо, тус управлениин хүдэлмэрилэгшэд арга боломжоёо тодорхойлоо. Түсэбөөр хараалагдаһан 36 999 түхэригэй алмалта хэхын тула 17.563 түхэригэй барилгын материал, 8669 түхэригэй салин алмаха гэжэ хараалагдаһан байба.

Түсэбэй дүүргэлтэ эндэ хинан шалгагдадаг. Түсэблэлгын экономическа алба дүүргэгшэд, уралан нарижуулагшад болон ухаалан зохёогшодой бюрогой гэшүүд бүхы гаргашын тоо бүридхэл хэдэг, уралан нарижуулгын дурадхалай ямар ашаг үгэһые элирүүлжэ байдаг. Жэшээлхэдэ, уралан нарижуулагшад И. Серебряков, В. Яковенко котельнын газ сэбэрлэхэ түхеэрэлгэ нарижуулха дурадхал оруулаа. Энэ дурадхалай ашаар ажалай гаргаша бага болгогдоһон, мүнгэн дээрэ тоолоходо 1280 түхэригэй алмалта хэгдэһэн байна. Нүхэд В. Гудков, А. Яньков гэгшэдэй дурадхал 761 түхэригэй арьбалалта үгэбэ.

Барилгын гаргашын, мүн уралан нарижуулагшадай хэһэн алмалта хинан шалгажа, тоо бүридхэл хэжэ байһанай ашаар, управлениин коллектив барилгын ехэ материал, мүнгэн зөөри алмаһан байна. 7512 тонно хабтагар түмэр, 26 тонно прокат, 300 метр түмэр хоолой, 9 армак, 78,4 кубометр барилгын модон нёдондо жэлэй туршада алмагдаа.

Хэхэ ажалаа эртээнһээ тодорхойлходо аша туһатай байдаг. Хабсаралгын управлениин коллектив нёдондо жэлэйнгээ дүй дүршэлые хараада абажа, 1968 ондо хэхэ ажалаа мүн лэ эртээнһээ түсэблөө. Энэ жэлдэ барилга-хабсаралгын хүдэлмэри 52 мянган түхэригөөр хямдаруулха гэжэ хараалагданхай.

Абаһан уялгаяа дүүргэхын тула жэлэй эхинһээ хойшо тодорхой хэмжээн бэелүүлэгдэжэ эхилээ. Тус управлениин хүдэлмэрилэгшэд В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн фонд байгуулха гэһэн үүсхэл һайшаагаад, өөһэдөө 90 мянган түхэригэй туһа нэмэри оруулха гэжэ шиидэһэн байгаа. Слесарьнуудай бригадые ахалагша Цырендоржи Золбоевич Тарбаев, прораб Александр Иванович Сарапольцев уралан нарижуулагшадай фондо түрүүшын нэмэри оруулһан байна. Тэдэнэй дурадхалаар ехэ кислород, керосин, электрод, салин алмагдаа.

Эдэ нүхэдэй жэшээгээр олон эдэбхитэйшүүл уралан нарижуулгын дурадхалнуудые үйлэдбэридөө нэбтэрүүлнэ. Саид Алеев өөрынгөө нүхэдтэй хамта үйлэдбэриин хэдэн шухала асуудал шиидхээ. Василий Петрович Гудковтой тэрэнэй оруулһан дурадхал модо, металл, тросс алмаха, ажалай гаргаша бага болгохо арга хангаа. Мүнгэн дээрэ тоолоходо, 3447 түхэриг алмагдаһан болоно. Инженерүүд Михаил Артаманович Ныкин, Василий Петрович Гудков, хүдэлмэришэн Алексей Дмитриевич Руденко гэгшэд В. И. Ленинэй 100 жэлэй ойн фондо 1140 түхэригэй арьбалалта оруулба.

Управлениин экономическа албатан, тусхай бюрогой гэшүүд ороһон дурадхалнуудые саг болзорһоонь урид хаража үзэдэг. Хараалагдаһан 15 хоног болзорой орондо, дурадхалнууд 7—8 хоног соо харагдажа үзэгдэнэ. Эдэбхитэйшүүлэй дурадхалнууд бүлэтэдаа шахуу үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэнэ. Энэ баримта юу гэршэлнэб гэхэдэ, уралан нарижуулагшад ажалдаа эрилтэ ехэтэйгээр хандана, һайнаар баримталагдаһан, шалгагдаһан дурадхалнуудые оруулна. Мүн управлениин инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, эдэбхитэйшүүл бэе бэедээ һайн туһа хүргэдэг юм.

— Манай шэнэ юумэ үүсхэгшэд хоорондоо холбоо барисаатайгаар, бүлэг бүлэг болон ажаллана. Тиимэһээ тэдэнэй оруулһан дурадхалнууд найдамтай һайн, үйлэдбэридэ нэбтэрүүлмээр байдаг, —гэжэ ВОИР-ой соведэй түрүүлэгшэ А. Ф. Яньков хөөрэнэ.

Үнэхөөрөө бригада гү, али бүлэг бүлэгөөрөө хамтаржа, үйлэдбэриин шухала асуудал шиидхэхэдэ таарамжатай һайн. Хамтаараа хэлсэжэ, шалгажа үзэхэдэ, алдуу эндүү гарадаггүй, техническэ асуудал зүбөөр лэ шиидхэгдэһэн байдаг. Жэлэй эхинһээ хойшо оруулагдаһан 25 дурадхалай 23-ниинь эдэбхитэйшүүлэй бригадын хамтын ажалай үрэ дүн болохо юм. Управлениин инженернүүд, мастер, прораб, хүдэлмэришэд эдэ бригадануудай гэшүүд юм. Бригадануудай олонхинь 3—4 хүнһөө, зариманиинь бүри 6—7 эдэбхитэйшүүлһээ бүридэнхэй.

Уралан нарижуулгын ажалда олон хүниие хабаадуулха, энээнэй ашаар гүрэнэй түсэб болон социалис уялгануудаа дүүргэхэ гэжэ ВОИР-ой совет хараална. Тэрэнэй үүсхэлээр апрелиин 1-һээ декабриин 31 болотор уралан нарижуулгын ажалай харалга эмхидхэгдээ. Харалгын дүн квартал бүхэндэ согсологдохо юм. Комбинадта хүдэлдэг 100 хүн бүхэндэ абажа харахада, экономическа һайн үрэ дүн туйлаһан, уралан нарижуулгын олон дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэн коллективүүд харалгада шалгарһан дээрэ тоологдохо болоно.

Ажалладаг хүдэлмэришэдэй 10-дахи хүн бүхэниие уралан нарижуулагша болгохо гэһэн зорилго управлениин коллектив түрүүшын кварталай туршада табиһан юм. Мүнөө хүдэлмэришэдэй 6-дахи хүниинь уралан нарижуулгын дурадхал оруулна. Хэхэ ажалаа эртээнһээ хараалхада, хамтаараа зүбшэн хэлсэхэдэ һайн үрэ дүн туйлагдана гээшэ.

Н. МАЛЬЦЕВ,
ВОИР-ой областной соведэй түрүүлэгшэ.

...УНГАГША БҮХЭНӨӨ МЭДЭЭД...

...нэй хугасаада сельскэ ...тадаар һунгагдааб. Энэ ...айнгаа зэргээр оролдог-...тай зоной үзүүлһэн ха-...найдабарииe харюулхын ...оролдоһон байхаб.

...гоо үхэр мал шахан тар-...ермые даагшаар мүнөө ...хайб. Гүрэндэ тарган мя-...н түлөө юһэн гүүрты-...л эршэмтэйгээр тэмсэнэ. ...ун, намарай сагта сүүд-...ммаар малаймнай ами-...тэ жииртээ нэмэдэг бай-...нэ үнгэрөөшэ намартаа ...р, энэ оной февраль соо ...мяхан тушаагдаа. Үбэл, ...удта бардам хүрэхэ үб-...бэлэдхэжэ абанхайбди. ...нда ойлгууламжын хү-...о ябуулжа, ажаһууда-...хожо байгдаа гэжэ хэ-...н гүүртэдэмнай хамта ...лдэг. Малшадай байха ...рануул олоор баригдаа, ...таһан, хүйтэншэг бо-...ан гэрнүүд һэльбэн за-

...зарта малшадай байха нэгэ шэнэ гэр барюулха һанамжа оруулагдаа. Тиихэдэ малайнгаа байрануудые шэнэлхэ, дулаалхын тула бага бэшэ ажал хэгдээ. Урдань мал хэды һайн эдеэ хоолтойшье һаа, үбэлдөө турашадаг бэлэй. Даараһанһаа шалтагаалдаг байгаа бшуу. Дулаахан, шэнэ далнуудые барюулха һанамжа оруулагдаад, амжалтатайгаар дүүргэгдээ һэн. Үбэлэй хүйтэндэ мал даараһанһаа турахаяа болёо.

Малшадай гүүртэ бүхэн радиотой. Захиһан газетэ, журналнуудаа саг соонь абадаг юм. Малшадайнгаа дунда хөөрэлдөө ходо үнгэргэдэгби. Орёо хүндэ асуудалай гарахада дээдэ һургуули дүүргэһэн хүдөө ажахын мэргэжэлтэдтэ хандажа хөөрэлдөө үнгэргүүлдэг заншалтайб. Нютагай зондо алба татабарииень саг дары түлүүлхэ гэжэ баһал оролдогдог. Мүн хэн нэгэнэй үбшэнэй шалтагаанаар курортдо ошохо болоходонь туһаламжа үзүүлэгдэдэг. Жэшээлхэдэ, манай малшадай дундаһаа Түнхэнэй, Дарһанай курортнуудта, бэшэшье суута аршаан домтой газарнуудта амаржа ерээшэд олохон бии. Тэдэнэй тоодо Будаанай Дугарова, Борис Аюев, Даши Цырендоржиев, Мидаг Банзаргацаева гэгшэд оролсоно. Эдэнэр — жэшээтэ һайнаар хүдэлдэг малшад.

...дулаан, һаруул бай-...ын тула нэгэнтэ бэшэ ...равленидэ хандагдаһан ...жэл Хасууртай гэжэ га-

Б. Аюев, Х. Очирова олон үхибүүтэй, үмсын гэр байрагүй байгаа. Ехэ болоһон үхибүүдынь колхозойнгоо түбтэ байжа һургуулида һураха ушартай болодог һэн. Гэр барюулхадань туһаламжа үзүүлхые гүйгаа бэлэй. Аюевта туһалха дархашуулые оложо үгоо һэмди. Очировадань колхозойнгоо хүсөөр гэр барюулаад, үнэгүй сэнгээр үгтэһэн байха.

Намжил Цыбикова 73 наһатай, ганса бэе хүгшэн юм. Урдань колхозой ажалда нилээдгүй ябаһан. Хүлһөө буухадань туһалжа байнабди. Комсомолой секретарь Н. Лыгденовтэ хэлэжэ, түлеэ буулгуулааб. Үдэр бүхэндэ хоёр-хоёр һурагшадые эльгээжэ туһалуулхыень багшанарые гүйгаа һэм. Имэ туһа үзүүлһэндэмнай, үндэр наһатай хүгшэн үнэн зүрхэнһөө баярлаа.

Совет засагай 50 жэлэй түүхэтэ ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтаха үеэр нилээд горитой хүдэлмэри ябуулагдаа. Дымпил Гармаевич Гармаев олон жэлдэ сельскэ Соведэй түрүүлэгшээр хүдэлһэн, мүнөө пенсидэ гараад байһан, ехэ эдэбхитэй хүн юм. Тэрээнтэй зүбшэжэ, айл бүхэнэй газаа һөөг бургааһа һуулгуулһан, палисаднигуудые барюулһан, һургуулидаа стадион бии болгуулһан, айл бүхэнэй газаа, зосоогүй ариг сэбэрые сахиха хэмжээ абхуулһан байнабди.

Мүн нютагаймнай Соведэй депутат бүхэн арба арбан айлые даажа абанхай. Бишье хүршэ арбан айлые даадагби. Һонин асуудалай гарахада сугларжа хөөрэлдэдэг, ямар нэгэн айлайнгаа юумээр дутаа һаа туһалалсадаг, хэн нэгэнэй элдэб жэжэ зан, аяг ааша гаргаа һаа—алдууень ойлгуулжа үгэдэгбди. Айл бүхэндэ газетэ, журнал олоор захюулдаг, суглаа хураалай болоходо, арбан айлдаа эртээнһээ дуулгадаг гуримтайбди.

Сельскэ, поселково Соведүүдэй уялга, үүргые дээшэлүүлхэ тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй һаяын Указтай танилсаад, ехээр баясагдаа. Ажахын болон соёл гэгээрэлэй барилгын хүдэлмэридэ сельскэ, поселково Соведүүд урдань сэхэ хабаадажа шадахагүй байгаа. Мүнөө барилгын бүхы хүдэлмэридэ хабаадаха аргатай болоо. Энэнь тон һайшаалтай. Мүн бэшэшье олон һалбаринуудта нютагай Соведүүдэй депутадуудай дүүргэхэ үүргын дээшэлһэндэнь урмашангүй байхын аргагүй. Иимэл даа, манай парти, правительствын эсэгэ ёһоной анхарал!

Дэлхэй дээрэ анха түрүүшын социалис гүрэн байгуулжа, бидэнэй зол жаргалай түлхюурые гартамнай барюулһан хүнэй — В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ой удахагүй гүйсэхээ байна. Энэ алдарта ойе угтуулан, нютагайнгаа зоной үзүүлһэн найдалые харюулхын тула бүри һайнаар хүдэлхые оролдохоб гэжэ мэдүүлхэ хүсэл түрэнэ.

С. СОКТОЕВ,
Захаамнинай аймагай Цакирай сельскэ Соведэй депутат.

ХҮДӨӨГЭЙ БАРИЛГА

СОВЕТ ТОСХОНОЙ ШЭНЭ ТҮХЭЛ

Азовско далайн эрьедэ туласа шахуу «Сладковский» совхозой түб тосхон оршодог юм. Энэ ажахы рис ургуулгаар мэргэжэнхэй. Рисэйнь плантаци хорин таба мянган гектар талмай эзэлдэг.

Хэдэхэн жэлэй саада тээ Краснодарай хизаарай карта дээрэ тус совхоз үгы байһан. Мүнөө эндэ хирпиисээр, ехэ панелеэр баригдаһан байрын олон гэрнүүдтэй томо гэгшын тосхон бодонхой. Айл бүхэн хоёр гү, али гурбан таһалгатай байра эзэлдэг. Үрэ жэмэстэ, набшаһата бусадшье модонуудаар бүрхөөгдэһэн тус тосхондо столово, магазин, котельнэ, бани, үхибүүдэй саад-ясли, кинотеатр бии. Телевизорэй антеннэнүүд олон гэрэй орой дээрэ харагдадаг.

Энэ совхозой Чебургольский, Красноармейский, бусад тосхонууд баһал иимэрхүү түхэлтэй болонхой юм.

Кубань—бусадһаа онсо илгарһан хизаар бэшэ ха юм даа. СССР-эй бүхы республика, хизаар, областьнуудта хүдөөгэй барилгын үргэн программа бэелүүлэгдэнэ. Шэнэ барилга хэхэдэ таагүй, гаргаша ехэтэй жэжэхэн хутор, һууриин үсөөржэ байна. Украинын-ой модолиг райондо, жэшээнь, һүүлэй жэлнүүдтэ 200 мянган хуторһаа 27 мянга хүрэтэр үсөөрэнхэй. Белоруссии, Прибалтика, оронoймнай бусад районуудта баһал иимэрхүү хубилалта болоһон гээшэ.

Советскэ Союз дотор долоон зуу мянгаһаа дээшэ хүдөө тосхон тоологдодог. Тэдэнэй хахад миллиониинь тус бүридөө зууһаа доошо хүн зонтой юм. Хүдөө тосхон, хуторнуудай эзэлдэг газар найма миллион шахуу гектар болоно. Байрын гэр, үйлэдбэриин байранууд зургаа мянган гектар эзэлнэ. бэшэниинь — огород, саад, виноград тарилгада хэрэглэгдэнэ. Хүдөө тосхонуудай үйлсэнүүд хэдэн зуу мянган километр болодог.

Иимэ эрхэ байдалда социальна ажаһуудалай хэмжээе городойхидо дүтэрхы болгохо хэрэгтэ элдэб бэрхэшээл тохёолдодог юм. Ушар иимэһээ түрүүшын ээлжээндэ томодхогдоһон тосхонуудые холын хараатайгаар болбосон түхэлтэй болгохо зорилго табигдана.

Мүнөө үеын хүдөө тосхон ямар байха ёһотойб? Энэ асуудалые хүдөөгэй тарящад һонирхоно, проективщигүүдэй болон архитекторнуудшье хоорондоо арсалдаа, буляалдаатай байдаг.

Болбосон ажаһуудалай бүхы комплекс хараада абан, городой түхэлтэйгөөр хүдөөгэй гэрнүүдые бариха гээд нэгэ зариман тоолодог байна. Нүгөөдэ зариман тарящанай гэр гээшэ хэр угайнгаа заншалые алдаха ёһогүй гээд һанамжална. Гэбэшье хуушанай гэр байрын түхэл баримталагшад, таахада, хүдөө тосхоной шэнэ түхэл тухай асуудалаар хөөрэлдэхэдөө хүдөөгэй ажалшадые болбосон ажаһуудалтай болгохо хэрэгтэ шэнэ арга олохо хэрэгтэй гэжэ мэдэнэгүй хаш даа.

Теэд ямар шэнэ арга ололтойб? «Мосгражданпроектын» чертежоор Московско областиин Подвязново тосхондо туршалгын барилга эхилһээр жэл хахад болоо. Туршалгань ямар зорилготойб гэхэдэ, хоёр ондоогоор түхеэрэгдэһэн квартиратай гэрнүүдые колхоз, совхозуудта кооперативна аргаар барилгын хэр ашатай туһатай байһые шалгаха юм.

Мүнөө Подвязново тосхондо 28 гэр баригдаад, ашаглалгада оруулагданхай. Эдэ гэрнүүд гол түлэб хоёр дабхар, квартирануудынь гурба, дүрбэн таһалгатай, кухнитай, верандатай.

Тосхоной бүхы гэрнүүд керамзитобетонно панелеэр баригдаһан. Гэрэй бүхы деталь индустриальна аргаар бүтээгдэнэ, шэгнүүрэйнь хэтэрмэ хүндэ бэшэ дээрэһээ табан тонның автокранаар түхэреэн жэл соо гэрэй хабсаралга таһалдуулангүй эрхилхэ арга олдоһон байна. Гэрэй һуурiһаа эхилээд досоохииень хуу дууһатар хамаг хүдэлмэри поточно аргаар хэгдэнэ.

Подвязново тосхондо болбосон ажаһуудалай хамаг һалбари хуу бии. Газар дээгүүр татагдаһан соргоор гэртэ уһан оронхой. Канализацинь таарамжатай хоёр аргаар бэелүүлэгдэһэн.

Дулаасуулгынь система элдэб аргаар хэгдэһэн байна. Нэгэ зарим гэртэ кухниин эдеэ шанадаг пеэшэндэ уһа халаадаг «змеевик» табигдаһан, нүгөөдэ гэрнүүдтэнь — паровой котел халаана, эдеэгээ газова плита дээрэ бэлдэдэг.

Бүхы гэрнүүдтэ, электрын гэрэл, радио оруулагдаһан, ванна табигданхай. Тосхоной хамаг харгы асфальтаар хушагдажа, үйлсэнүүдтэнь ногоон набшаһата модод таригдаад, һүниндөө гэрэлтүүлхэ лаампанууд үлгэгдэнхэй. Бүлэ бүхэнэй хубиин эдлэмжэдэ 600 дүрбэлжэн метр газар, капитальна сарай, овощ хадагалха подвал бии.

Московско областиин хүдөө нютагуудта байрын гэрнүүдые бариха кооператив байгуулха талаар москвагайхидай үүсхэл үргэнөөр дэмжэгдэнэ. Эндэхи колхоз, совхозуудай хүдөө ажахын үйлэдбэриин, захиргаанай, культурно-ажаһуудалай байрануудые өөрын гуримтайгаар баридаг болоһониинь мэдээжэ болонхой. Мүнөө дээрээ хүдөөгэй тарящанда үмсын гэр өөрынгөө хүсөөр барихадань элдэб бэрхэшээл тохёолдодог, гээшэ: хэрэгтэй проект олохонь бэрхэтэй, барилгын хамаг материал худалдажа абаха, асархаһаа эхилээд барилгашаниие хүлһэлхэ хүрэтэр захагүй ажал. Ушар иимэһээ хүдөө нютагуудта байрын кооперативна барилга хүгжөөлгые гүрэн бүхы хэмжээгээр һайшаан дэмжэнэ. Тиимэ барилга хадаа мүнөөнэй хүдөө тосхониие гоё һайхан, алишье талаарнь болбосон болгохо, хүдөөгэй ажалшадай культурно-ажаһуудалай эрилтые гүйсэдөөр хангаха арга боломжо олгоно бшуу. Һуурин, тосхоной хэмжээн тухай хэлэхэ болоо һаа, тус асуудал байгаалиинь, оршоһон газарайнь баялигаар, мүн үйлэдбэриин арга боломжоор тодорхойлогдодог байна.

Мэргэжэлтэдэй, мүн хүдөө нютагуудай ажалшадай өөһэдынь үгэдэг сэгнэлтын ёһоор, хоёр, дүрбэ, найман айлай байха хоёр дабхар гэрнүүдые олоор барихада таатай. Хүдөөгэй барилгые иимэ шаглалтайгаар шиидхэхэдэ, барилгын хүдэлмэри, мүн тосхоншье тала дайда байнал гэжэ тарахагүй, нэгэ газарта сугларанги болоно үгэхэһөө гадна, үмсын ажахы эрхилхэ арга олгоно. Айл бүхэнэй газаа ехэ бэшэ участок үгтэнэ, эдлэгдэхэ ёһотой бэшэ газарынь ондоо тээ үгтэдэг. Проект зохёогшодой тодорхойлһоной ёһоор, энэ аргын ашаар барилгын үнэ сэн 10—25 процентээр хямдарна, олон квартиратай гэр дулаасуулгын гаргаша 20—30 процентээр бага болоно.

Хүдөө нютагуудта барилга-хабсаралгын хүдэлмэри дүүргэхэ тусхай организацинууд байгуулагдана, хүдөөгэй барилга бүхэсоюзна министерствээр толгойлогдоһон, бэеэ гүйсэд даанхай ажахын бүхэли һалбари боложо байна. Союзна арбан дүрбэн республикада хүдөөгэй барилгаар мэргэжэһэн министерствэнүүд байгуулагданхай. Тэдэнэй мэдэлдэ 216 трест, нүүдэл 1800 колонно ба барилга-хабсаралгын управлени, барилгын материал үйлэдбэрилдэг 476 предприяти бии. Эдэ бүгэдэнһөө гадна, колхоз хоорондын барилгын 2300 организаци эмхидхэгдээ. Үнгэрһэн 1967 ондо совхозуудта хүдөөгэй барилгын—78, колхозуудта—58 процент подрядна аргаар бүтээгдээ.

Үнгэрһэн жэлдэ СССР-эй Хүдөөгэй барилгын министерствын организацинууд 223 миллион түхэригэй ажал дүүргэһэн байна. Олон тоото элеватор, шубуунай ехэ фабриканууд, малай байра баригдаа. Үшөө тиихэдэ гансахан совхозуудта 290 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэр, 260 мянган үхибүүдэй багтаамжатай һургуулинууд, 45 мянган үхибүүдэй саад, ясли баригдаа.

Мүнөө жэлдэ СССР-эй Хүдөөгэй барилгын министерствын подрядна хүдэлмэриин хэмжээн аяар 19 процентээр дээшэлхэ юм. Мүнөө үеын совет тосхонуудта ажаһуудалай, культурна эрилтэ гүйсэд хангаха болбосон түхэлтэй гэрнүүд улам олошорно. Тарящадай, малшадай бүлэнүүд тиимэ гэрнүүдтэ дуратайгаар нүүжэ ороно.

Зохид һайнаар амарха арга боломжо бии болоно. Колхоз, совхозуудай тосхонуудта клуб, соёлой байшан, үргэн экрантай кино театр, библиотекэнүүд улам олоор баригдана. Спортын залтай ордон, стадионшье баригдана.

Ажал хэрэгэйнгээ талаар Эхэ оронойнгоо олохон нютаг хизаарнуудай хүдөө нютагуудаар ябаха ушар гарадаг гээшэ. Хүдөө нютагуудай ба городой хүн зоной ажаһуудалай хэмжээе хоорондонь дүтэрхы болгохо талаар Коммунис партиин, Совет правительствын табиһан зорилгын амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ байһые хаанашье ябахадаа харан баясадагби.

Иван ВОРОНЦОВ.
(АПН).

...ГНЫН ХОЙМОРОЙ УУЖАМДА

...ухар-Шэбэрэй аймагай ...ина» колхозой Ху-... нютагай найман жэлэй «Дайшалхы габьягай ...аб.

...н һурагшад граждан ...үүдтэ алдар солоороо ... немец фашис бу-...ые хяа бута сохин ...ет Армиин 50 жэлэй ...жа, айхабтар һонир-...нүүдые суглуулһан ...тай. Харгааһата, Ху-... нютагуудһаа Эсэгэ ...алгын дайнда хабаа-...нүүдэй фото-зураг, ...ынь, намтарынь бү-...эн, эндэ суглуулаг-

...фронт дээрэ хариин ...һаа тэмсэжэ, арюун ... ороноо хамгаалһан ...гайхидайнгаа нэгэн ...лэ гэнхэйб.

... тэрээнтэй уулзааб. ...олотор ехээр һалхил-...ттэ үүлэн баглайран ...үе абаахай саһа хинд-...оог Толгой тушаа ...орто аашалһан аад, ...ко. бөөн бараан үүлэн ...айлажа, наран шара-

...удаа бэлэн болгоод, ...оо үргэн агрегадуудые ... захиралта хүлеэжэ ...дүүдтэл, бэеэ зэһэһэн ...уд тэнгэриие тугаа-... шэншэжэ байһанаа, ...ада, адлихан лэ урма ... толоор энеэбхилэлдэ-

...бүүд, мориндоо мор-...най эзэдээ хүлеэжэ ...шаа!—гэжэ Бадраа ...элэхэдэ, үбэлэй ута-... газараа һанашаһан ... бэетэй механизатор-...аб гэлдэн, булад хү-...ко, тарилгын үрда ...илгын хүдэлмэриие ...о татуулан, хойно ...арин, үргэн полиин ..., зурылданад.

... даа, Бадраа Очиро-...наб! Золто жэлэй-...айтай амгалан хаба-...бо!—гэжэ сэдьхэлээ ...ка ахалагша инже-...ыень адханаб.

...е хүдэлбэ гээшэ! ...мар болотор, таряа ...үрэтэр энэ Номоог ...ахаа болибобди..., — ... һанал бодолоо дэл-... тарянаймнай ажал ...й үеые эзэлдэг зан-...энһөө хүйтэн хүрэ-... Оролдолго, ажал, ан-...эри—таряан!

...он зүб хэлэнэ. «Зна-... колхозой ахалагша ...аа Очирович Баль-...гэжэл газараа эдлэ-... ургуулхын түлөө тү-... Бадраа Очировичые

...һутайн хүсэд бэшэ ...ниин долоодохи клас-...айтараа, аба эжыдээ ... Бадраа Бальжинима-

ев Шаралдай гүйжэ ошоод, МТС-эй дэргэдэхи трактористын курсда орошоһон юм. Хахад жэл һуралсаад, арбан таба наһатай Бадраа Бальжинимаев колесно трактор жолоодоод нютагаа хүрэжэ ерээ бэлэй. Газараа морёор хахалжа байха үедэ Түгнын, Шэлын газарые тракторaар урбуулжа байһан Бадраагай ажал харахаяа нютагайнь үбгэд, хүгшэд, үхибүүд ерэдэг һэн.

Иигэжэ табан жэл соо ото хабартаа газар, зундаа паар хахалаа, намартаа комбайн шагтагалжа, ургуулһан таряагаа хуряагаа...

Тиин 1939 он гаража ерэбэ. Хори наһатай Бадраа Бальжинимаев нютагайнгаа үетэн хүбүүдээр сэрэгэй албанда татагдаа һэн. Зүүн зүгтэ албаяа хэжэ байгаа. Дүшэ нэгэн ондо Гитлерэй фашис дээрмэшэд манай Эхэ орондо добтолжо, баруун зүгтэ дайнай гал түймэр соробхилбо. Ороной зүүн хилэ дээрэ алба хэжэ байһан Бадраа Бальжинимаевай сэрэгэй часть һууряа урилбагүй. Дайшалхы һорилгоёо хэжэ, мэргэжэлээ улам батадхана.

1943 оной январь һарада Бадраа Бальжинимаевай алба хэдэг сэрэгэй часть Сталинградай фронт хүрэжэ, Капустный Яр гэжэ газарта немец булимтарагшадтай тулалдашаба.

Совет баатар сэрэгшэдэй, Сибириин арсалан баатарнуудай хүсэн ехэ даа—дайсан һамна сохюулан сухариба. Немец генерал Паулюсай 300 гаран мянган сэрэг хүреэлүүлжэ, зада үлти молтиилдуулхадаа, бэеэ тушааба. Энэ үедэ Бадраа Бальжинимаевай алба хэжэ ябаһан часть дайсадаа сэхэ баруулжань намнажа, 1943 онойнгоо туршада Ростов-на-Дону, Перекоп болон бусад хотонуудые эзэлжэ, Азов далайн хойто хажуугаар илалта түгэсөөр урагшаа дабшаһан байна. Миусс хотын оршоной үсэд шанга тулалдаанда эрэлхэг зориг харуулһанайнгаа түлөө Бадраа Бальжинимаев «Шэн габьягай түлөө» гэжэ медаляар шагнагдаа һэн. Дайшалхы замаа саашань үргэлжэлүүлэн, 1944 оной эхиндэ Бальжинимаевай алба хэжэ ябаһан сэрэг Сиваш далайе гаталан гаража, Крымэй хахад аралые харатан дайсанһаа сүлөөлжэ эхилбэ. Хяа бута сохюулһан фашистнар мэдээ ухаагаа алдан зугадана. Крымэй эгээн һүүлшын шанга тулалдаан 1944 оной апрель һарада Севастополь хотодо болобо.

Волго дээрэхи хотодо эрид шангаар нюдүүлжэ, һандан мэгдэһэн, зүрхөө үхэһэн немецүүд гэдэргээ сухариха бүхэндөө нэгэндээ нэтэржэ, нэхыгээ хэдэрээ һааб даа. Эгээл тиимэһээ Крымэй хахад арал дээрэ һүүлшынь тулгуури болоһон Севастополь хотые бариха гэжэ гитлеровецүүд аһан шадалаараа оролдоһон байна.

Юрын сэрэгшэ Бадраа Бальжинимаев Севастополиие дайлан абахын түлөө тулалдаае наһаараашье мартахагүй. Тэрэнэй сэрэгэй частиинхид имагтал Сибирь ороной сухарихые мэдэхэгүй баатар хүбүүд байгаа. Дайшалхы бэлэдхэл һайнтай байхаһаа гадна, Волго мүрэнһөө баруун тээшэ илалта түгэс замаар дабшаһан айхабтар баян дүй дүршэлтэй болоһон байгаа бшуу.

Бэлэдхэлшье дүүрэбэ. Севастополь хотые абаха түсэб бүхы сэрэгүүдтэ хүргэгдэбэ. Энэ байлдаае сэрэгшэ бүхэн ехэл шуналтайгаар хүлеэнэ. Түрэл хотоёо дайсанһаа буляан абаха хэрэг ехэ орёо юм шуу. Юуб гэхэдэ, манайхинда хотын гэр бүхэн, талмай бүхэн, үйлэдбэриин газар, эд хэрэглэлэй түб бүхэн булта гамтай. Тиихэдэ тэрэ городто байһан совет хүн бүхэнэй ами наһан хайрэтай. Ушар иимэһээ ямаршье эд хэрэгсэл, гэр байраяа эбдэнгүйгөөр, муу мүухай харатан дайсаниие хюдаха хэрэгтэй. Томо буугаар буудажа, хотые һандааха аргагүй...

Хото городуудые абаха хэрэгтэ гар тулалдаан ехэ үүргэтэй байдаг.

Тиин ябаган сэрэгшэдэй эрэлхэг зоригто хамаг бүхы этигэл найдабари үгтэнэ. Буугай утаанһаа баглайраад, холо хүрэтэр юуншье харагданагүй. Ябаган сэрэгшэд энэ ушарые һамбаашалан добтолбо. Гэр бүхэнэй түлөө, квартал бүхэнэй түлөө үсэд шанга тулалдаан болоно. Түрэл совет город! Хэһэг хэһэгээр баатар совет сэрэгшэдээр сүлөөлэгдэнэ.

Немец булимтарагшад түригдөө. Мэдээ ухаагаа алдажа, амяа абарха гансахан хүсэлдэ эзэлэгдэн, мэгдэн һандан сухарина. Тэдэнэй зам эгээл иимэ байха зэргэтэй. Совет манай газарта обтоошод манай газар дээрэ шархяа хатааха... Хэдэн сүүдхын шанга тулалдаанда дайсанаа хайра гамгүйгөөр һүнөөжэ, манай эрэлхэг зоригто мэргэн баатаршуул Севастополиие сүлөөлбэ. Энэ шэрүүн тулалдаанда шалгарһан бүлэг сэрэгшэд засаг түрын хайра шагналда хүртэһэн байна. Дайшалхы эрэлхэг зориг, мэргэн хабаяа харуулагшадай дунда Түгнын хүбүүн Бадраа Очирович Бальжинимаев байгаа. Тэрэ гурбадахи шатын Алдар солын орденоор шагнагдаа һэн.

Энээнэй удаа Бальжинимаевай алба хэдэг сэрэгэй часть хоёрдохи Белоруссиин фронтдо орожо, нилээд ехэ совет газарые немецүүдһээ сүлөөлһэнэйнгөө һүүлээр Балтиин далайн эрье эльгээгдээ һэн. Литва, Латвиин газарые дайсанһаа сүлөөлөөд, совет сэрэгшэд Тильзит хотоор дайран, Зүүн Пруссиин газар дээрэ гараа һэн. Кенигсберг хотые хүреэлэн, нилээн удаан саг соо фашис дайсадые һүнөөжэ, хяа бута сохин, энэ городоо сүлөөлөө бэлэй. Энэ тулалдаанда манай нютагай хүбүүн Бадраа Бальжинимаев шуумар мэргэн сэрэгшэ байһанаа харуулаа һэн. Энэ үедэ совет түрүү фронтынхид дайсанай эшээн болохо Берлиниие эзэлжэ, хас тамгата дайсанаа дараа һэн.

Илалта! Майн юһэн. Совет арад харатан дайсанаа даража, даагаа һүүлдэбэ.

ДУЛЭТЭ ЖЭЛНҮҮДЭЙ БААТАРНУУД

Фронтовигууд нютагаа бусажа, буу зэбсэгээ амгалан ажалай багажа зэмсэгээр һэлгэбэ. Тиин Бадраа Очирович Бальжинимаевшье Түгнэ нютагаа бусажа ерэбэ.

Түгнэ нютаг! Түрэл аба эжы, аха дүүтэн, үхи хүүгэд хэр байгаабта? Хэр байлдаабта? Гансашье фронт дээрэ бэшэ, мүн холын ара талада колхоз дээрээ таанад совет арадай илалтые шэрээлсээт. Сэрэгшэдтээ нэгэн хамта дүрөө ниилүүлэн, түүхэтэ илалта туйлаалта!

Үсэгэлдэрэй сэрэгшэ Бадраа Очирович Бальжинимаев мүнөө хуушанайнгаа амгалан ажалта шэлжэн ороо. Трактор жолоодоно, комбайнаар алтан таряагаа хуряана. Тиин тракторна бригадын бригадир болоод, арба нэгэн жэл соо таһалгаряагүй таряан ажал эрхилнэ, колхоз. нютагаа хүгжөөн һалбаруулаа. 1961 онһоо хойшо артелиингээ техникын эзэн боложо, ахалагша инженерээр хүдэлмэрилжэ байна.

...Тракторай хүнхинөөн Түгнын талые доһолгоно. Мүнөө хабарай газарай шииг нойто барилгын элдүүрилгэ дүүрээд, удангүй тарилга захалаа. «Знамя Ленина» колхозой поли дээрэ дүшэ найман трактор, сеялкын хори нэгэн агрегат хүдэлмэрилнэ. Хамта дээрээ энэ жэлдэ 7600 гектар ороoһото ургамал таригдаха. Хабарай зэрэлгээтэ тала руу хараад байтараа, нам тээшэ эрид эрьежэ:

— Дайн гээшэ хэрэггүй, дайн дабтагдаха ёһогүй. Газар дээрэ амгалан байдал мандажа, амгалан ажал бусалха зэргэтэй! — гэжэ Бадраа Очирович этигэл дүүрэнээр хэлэнэ.

Г. ЧИМИТОВ.

...дой университедэй ядерна физикын кафедрын дэргэдэ электронуудай оньһон нарин түхеэ...доо. Тэрэнэй ашаар эрдэмтэд шэнжэлгээ үргэдхэхэ дүүрэн арга боломжотой болобо.
... ДЭЭРЭ: ахалагша инженер В. Х. Хасанов микротроной дэргэдэ.

ТАСС-ай фото.

ТҮРЭЛ ОРОН ДОТОРНАЙ

МАГАДАН: ЗАГАҺАШАД ДАЛАЙДА ГАРАБА.

Магаданай загаһа барилгын флотили Нагаевай бухтаһаа гаража ошобо. Суднанууд Шелиховэй тохойе шэглэн ябаа, тэндэ түрһэеэ хаяха сельдинүүдые бариха юм. Магаданай загаһашад мүнөө хабартаа хоёр зуу мянга гаран центнер сельди бариха ёһотой юм.

Флотилиин Охотско далай руу ошожо ябаха үедэнь, мүльһэнэй ябасые шэнжэлдэг самолёт тэдэниие үдэшэнэ.

ЛЕНИНГРАД: КОМБИНАДАЙ ХҮСЭНИИНЬ ХОЁР ДАХИН НЭМЭХЭ

Ковдорско ашагта малтамал шанаржуулгын комбинадые үргэдхэжэ, 1970 оной үеэр жэлдээ хоёр миллион тонноор ехэ түмэрэй руда абадаг болохо проектые Ленинградай мэргэжэлтэд зохёогоо. Тэдэнэр Ковдорско уурхайн баялигые үргэлжэдэнь хэрэглэхэ: түмэрэй рудаһаа гадна, апатидууд болон шухаг металлнуудые абалсадаг болохо гэжэ дурадхаһан байна.

Ковдорско комбинадай хүсые жэлдээ 12 миллион тонно хүрэтэр руда абадаг болоторнь нэмээжэ болохо (мүнөө 6 миллион тонно руда абадаг) гэжэ проект зохёогшод тооложо үзөө.

ТАШКЕНТ: ГАН ГАСУУРЫЕ ЗАЙСУУЛХА БЭЛЭДХЭЛ

Узбекистандахи эгээн үнинэй каналнуудай нэгэн бологшо Ташкентскэ магистральна канал шэнэдхэгдэн һэльбэгдээ. Ангренэй уһан тэрэнэй һаба соогуур майн 10-һаа урдажа эхилбэ. Канал хлопок таридаг полинуудта мүнөө секундын турша соо 87 кубометр уһа үгэжэ шадаха, энэнь урдынхида орходоо гурбанай нэгэ хубяар ехэ.

Хуушан гидроузелнуудые шэнэдхэн һэльбэлгэ, тэрэшэлэн шэнэ уһа сөөрэмүүдые тогтоолго ойрын долоон жэлэй турша соо Узбекистанай ажахынуудта ган гасуурһаа түбэгшөөнгүй байдаг болохо арга олгохо.

КАЗАНЬ: АМАРАЛТАДА ГАРАГШАДЫЕ ЭЛҮҮРЖҮҮЛГЫН ГАЗАРНУУД УГТАНА

Татарай элүүржүүлгын газарнуудта хабар-зунай сезон эхилээ. Гоё һайхан Кама мүрэнэй эрьедэ, нарһа модото ой соо байдаг «Красный ключ» гэжэ амаралтын байшан амаралтада гарагшадые түрүүлжэ угтан абаба.

«Бакирово» гэжэ курортдо, «Ижминвод», «Васильевский», «Казанский» гэжэ курортнуудта ороной олон городһоо хүн зон аргалуулхаяа ерэдэг.

Татарай 14 элүүржүүлгын газар бултадаа зунай үедэ һайнаар бэлэдхэнхэй. Тэдэндэ мүнөө жэлдэ 60 мянган хүн аргалуулха, амаралтаяа үнгэргэхэ байна.

БЛАГОВЕЩЕНСК: СОЙ ТАРИХАДА ТААРАМЖАТАЙ ХАБАР

Амурска областьдо газарай хүрьһэн сойн үрэһэ тарихада юрын жэлэйхиһээ бүхэли неделеэр урид бэлэн болоо. Тус областьдо мүнөө хабар 557 мянган гектарта сой таригдаха. Энэнь тус ургамалай орон доторхи бүхы тарилгын талмайн гурбанай хоёр хуби шахуунь болоно. Эртэ дулаан болоһониинь тарилгашадые баясуулна. Завитинска, Ивановска, Михайловска, Октябрьска районуудай олон колхоз, совхозууд үнэтэ сагаа хаянгүйгөөр сойн тарилгые үргэлжэдэнь майн 10-да эхилээ.

Оньһожоруулагдаһан звенонууд болон бригаданууд һүүлэй жэлнүүдэй түрүү дүй дүршэлые, наукын туйлалтануудые хэрэглэнэ. Тарилга гол түлэб үргэн рядтайгаар хэгдэнэ. Энэнь ряд хоорондын элдүүрилгэ бүри һайнаар хэхэ арга олгодог юм. Үрэһээ тарихадаа нэгэн доро минеральна үтэгжүүлгэ оруулалсана. Тарилга хэхын урда тээ үрэһэниинь гранозанаар, мүн молибденэй раствороор угаагдадаг байна. Агрономическа эдэ аргануудай тус бүхэниие хэрэглэхэдэ, гектар бүриин ургаса хэдэн центнерээр дээшэлдэг гэжэ дүй дүршэл харуулаа.

Орондоо 270 мянган тонно сой — энэ үнэтэ техническэ, эдеэ хоолой ба тэжээлэй ургамалые мүнөө жэлдэ худалдаха гэһэн уялга Амурска областиинхид абаһан байна.

ЛЕНСК: АЛМАЗНА ХИЗААРАЙ ҮҮДЭН НЭЭГДЭБЭ

«Можайск» гэжэ флагманска теплоход энэ навигациин эхилһэн үе соо түрүүлжэ Ленскэ гол мүрэнэй портдо ерэбэ. Мирнын, Айхалай болон бусадай ашагта малтамалнуудые абадаг предприятинуудай, мүн Вилюйскэ ГЭС-эй хүдэлмэрилэгшэдтэ эдеэ хоолой зүйлнүүдые, промышленна эд бараа, барилгын материал теплоход асараа.

Энэ жэлэй гол шухала ашаануудые абахын тулада алмазна хизаарай үүдэн нээгдэбэ.

(ТАСС).

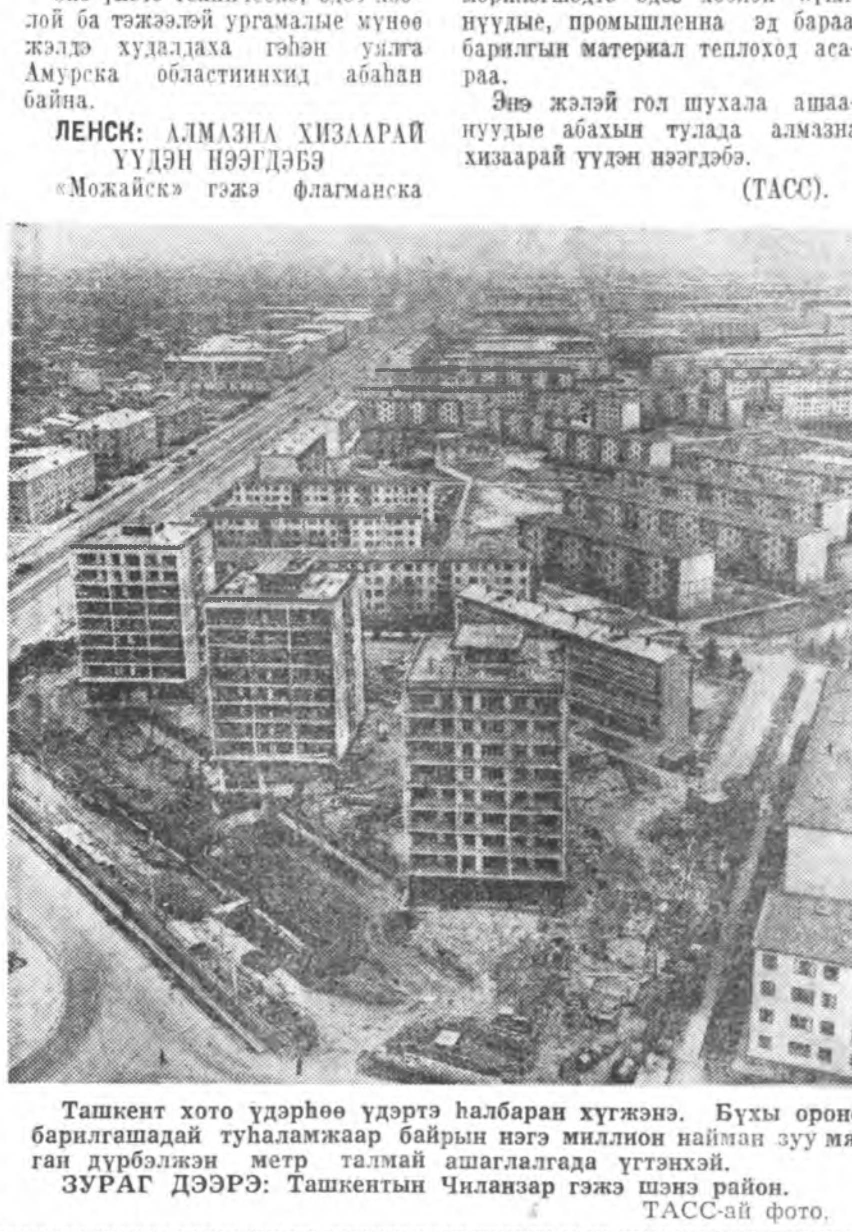

Ташкент хото үдэрһөө үдэртэ һалбаран хүгжэнэ. Бүхы ороной барилгашадай туһаламжаар байрын нэгэ миллион найман зуу мянган дүрбэлжэн метр талмай ашаглалгада үгтэнхэй.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ташкентын Чиланзар гэжэ шэнэ район.

ТАСС-ай фото.

АПН-эй политическэ шэнжэлэгшын тэмдэглэл

КАПИТАЛИЗМЫЕ КОНГРЕСС ХАЙШАН ГЭЖЭ НЮУГААБ?

США-гай конгресс капитализмые хуулиин гуримаар болюулха... гэһэн уряагаар «Капитал» зохёогшын түрэһөөр 150 жэлэй ойе тэмдэглээ.

Түлөөлэгшэдэй палатын гэшүүн (Иллинойс штатһаа) Гарольд Коллиер гэгшэ «капитализм» гэһэн терминиие, энэ «таарамжагүй үгые» һэлгэхэ эрид шанга эрилтэ табиба.

— Холбоото Штадуудай ерээдүйн ажана байдалай хуби заяан тухай асуудал табигдаад байна. Мүнөө, 1968 ондо, түүхын саашанхи ябасые хубилгажа болохо байнабди. Бүтэхэгүй юумэн гээд, энэ хараа бодолһоо бү арсагты, тиигэжэ болохогүй,— гэжэ Коллиер тус асуудалай удха шанарые тайлбарилба.

Коллиерэй баримталдаг хараа бодолынь ямар ушар удхатайб гэхэдэ, «капитализм» гэһэн үгые «сүлөө» гэһэн үгөөр, «капиталист» гэһэн үгые «сүлөөтэ хүн» гэһэн үгэнүүдээр һэлгэхэ тухай хамтын шиидхэбэри американска конгрессэй хоёр палатаар гаргуулха һанаатай. Хуушарһан үгэнүүдые шэнэ үгэнүүдээр хаа хаанагүй һэлгэхыень, тэрэнэй табиһан түсэбэй ёһоор үгэ хубилгаха хүдэлмэреэ 1976 он болотор эсэслэн түгэсхэхыень хэблэл, радио, телевидени, ниитын эмхинүүдые, бүхы гражданинуудые Коллиер уряална.

Һаяхан олониитын һанал бодол асуугаад үзэхэдэ, «капиталист» гэһэн үгэ американецуудай дунда аягүйгөөр угтагдаа гэһэн баримтануудаар тэрэ өөрынгөө дурадхалые үндэһэлэн тайлбарилна. Асуугдаһан хүнүүдэй 20 хүрэхэгүй процентнь лэ энэ үгэдэ һайшаалтайгаар хандаһан байна. Коллиер энэнэй гэм зэмые Карл Маркста тохоно. Американска конгрессменэй мэдүүлһэнэй ёһоор, «энэ үгые тон аймшагтай удхатайгаар хэрэглэдэг болонхой. Маркс өөрынгөө уг зорилгые нилээд бэелүүлһэн, үлүүшье гараһан байна. Яахадааб гэхэдэ, мүнөө «капиталист» гэһэн үгэ США-гай нилээд олон гражданинуудташье муу удхатайгаар ойлгогдодог болонхой».

«Капитализм» гэжэ үгые Марксын юрэл хэрэглэдэг байһан дээрэһээ бэшэ, харин дарлалта мүлжэлгын уг удхые, ниитын энэ байгуулалтын хорото хархис шэнжые Марксын элирүүлһэн дээрэһээ капитализм гэжэ үгэдэ хүнүүд дурагүй болоо. Ганса нэрынь түлөө бэшэ, харин тэрэнэй удха шэнжын түлөө капитализмые үзэн ядана гэжэ Коллиер тододхон мэдэрнэ.

Имэл шалтагаанһаа шэхэндэ хажар бэшээр дуулдаха ондоо үгэ американска конгрессэйхидэй бэдэрдэг болоһониинь энеэдэтэйшье, һонигүйшье байна.

Коллиерэй наада бү барнит гэжэ тусхайлан гуйбашье, тэдэнь энеэдэтэй байна. Юундэб гэхэдэ, «нэрын ямар ушар удхатайе» Шекспирэй Джульетта тайлбарилаа һэм шуу. Хоргодолсожо наадалгаар, хубсаһаяа һэлгэлгээр капитализмые болюулжа шадагдахагүй. Эдэ һэдэлгэнүүдынь яахадаа һонин бэшэб гэхэдэ, һүүлэй хэдэн арбаад жэлэй турша соо капиталис далда нэрэнүүдэй нилээд ехэ реестр, «словарь» түхэлэй данса бии болонхой. Энэнь — хосорһон хэлэнэй словарь болоно. Үхибүүдэй улам олооро үхэдэг болохын хажуугаар, «бүгэдэ ниитын ажана байдалтай гүрэн», «юумээр элбэг дэлбэг общество» гэхэ мэтэ үгэнүүдэй бии болоһониинь — эдэ үгэнүүдэй бодото байдалда таарахагүй, хооһон хубхай байһые гэршэлнэ. Харин һая дурадхаһан «сүлөө» гэжэ үгэнь — юрэнхыдөө хосорһон һанаашалга. Капитализмын үедэхи «сүлөө» гээшэ ажалшадта бэшэ, харин капиталистнуудта зорюулагдаһан сүлөө болоно.

Коллиер ехээр тэблэнэ, тэрэнэй реформые «Бэеэ даанги байдалай үдэр» — июниин 4 хүрэтэр, «зунай буһалгаануудай» эхилхэһээ урид бэелүүлжэ захалха эрилтэ табина. Тэдэ буһалгаануудые хооһон хубхай үгөөр зайсуулхаб гэжэ найдана бэшэ аал? Энэньшье, мүн баһа ондоо үгэнүүдээр һэлгэжэ, марксис шүүмжэлэлэй хүсэтэ сохилтоһоо капитализмые абарха гэһэн ехэ һанаашалганьшье бүтэхэгүй.

Капитализм гоёогдон заһарха бэшэ, харин усадхагдан үгы хэгдэхэ ёһотой.

Геннадий ГЕРАСИМОВ.

Цырен ГАЛАНОВ

ИНАГҺАА ГЭЭГДЭЛГЭ

(Повестьһоо бүлэг

— Нүхэд! Болюулхамнай бэшэ гү? Хайрлыт, хайрлыт хүниие,— гэлдэбэ.

Барилдаа эмхидхэгшэ яахашье мүрөө оложо ядаад, тэрэ томо хүнэй хажуугаар гүйжэ байба.

Харин томо хүниинь нүгөөдэеэ хоёр гараараа дээрэ үргэһэн зандаа, зоной шууяанһаа бүри урмашан, дүхэриг тойрон, хайшан гэжэ хаяхаа харуулан ябаба.

Тиигээд доошонь тэрэнээ шэдэжэрхибэ. Теэд эндэ огто хүлеэгдээгүй юумэн болошоо. Тэрэ хаяһан хүниинь хүл дээрээ, харин өөрөө томо хүн һуудалаараа хойшоо гахай шэнгеэр газарта һуушаба.

Тэрэ үргэн сээжэтэ унаха дээрээ нэгэ хүлэйнгөө һүеыгөөр томо хүнэйнгөө бахим руу сохижорхиһон байгаа.

Зон байра дээрээ дэбхэрэлдэжэ, альга ташалган нэершэбэ.

«Дунда-Худанай бүхэ унаа! Дээдэ-Хэжэнгын бүхэ диилээ! Галдан диилээ! Галдан диилээ!» гэлдэжэ, хэдэн хүбүүд дүхэриг соо гүйлдэн орожо, тэрэ үргэн сээжэтэй хүбүүе гар дээрээ үргэжэ, агаарта дээшэнь хэдэ дахин шэдэбэд.

Барилдаа эмхидхэгшэ жэмбүүр үлеэжэ, арайшье гэжэ шэмээгүй байдал тогтоожо, тэрэ бүхын гарыень дээшэнь үргэжэ:

— Хэжэнгын аймагай нэгэдэхи бүхэ Галдан Балданов болобо! Хүндэлэгты, хүндэлэгты! Энэмнай баһа баруун дайнай герой байха!—гэбэ.

Тиигээд тэрэ хүбүүндэ нэгэдэхи бүхын бэлэг баруюлба. Тойрон байһан нютагайнь хүбүүд Галдаһаа агаарта үшөө дахин шэдээд, гар дээрээ үргөөд саашань абаад ябашабад.

«Үгы, энэ Галдан Балданов гэжэ хэн бэлэй? Яагаа дуулаһан нэрэ гээшэб. Зүгөөр оройдоо хаража үзөөгүй байнаб»,— гэжэ Рыгзема ехэл бодолгото болобо.

Гэнтэ тэрэ һанажархиба: «Зүб даа. Галдан Балданов гэжэ Базартай сугтаа дайнда ябаһан Дээдэ-Хэжэнгын хүбүүн. Базар энэ хүбүүн тухай оло дахин намда бэшээ һэн. Гэнтэ энэш Базар тухаймни шэнэ юумэ дуулгажа болохо...»

Рыгзема хамагаа мартажа, олон зон соогуур түлхисэлдэн, тэрэ хүбүүе олохо гэжэ шиидээд, бэдэржэ оробо. Нэгэ киоскын хажууда зон үнгэрмэ олон, архи абахын хойноһоо айхабтар шууяан боложо байба.

Рыгзема гэнтэ тэрэ хүбүүгээ эндэ харажархиба. Таба-зургаан хүбүүд ээлжээгүйгөөр, хүнүүдэй толгой дээгүүр гарнуудаа һарбайлдажа, хэдэн олон шэл архинуудые абана.

— Таанар ээлжээндэ байгаагүйт! — гэжэ хүнүүдэй шууялдахада:

— Бидэ байха ёһогүйбди. Харана гүт, Хэжэнгын нэгэдэхи бүхые хүндэлхэмнай. Орден, медалиншье тооложо барахаар бэшэ. Баһа дайнай герой ха юм. Шууяжа байхынгаа оронд, өөһэдөө харгы гаргаад, хажуу тээшээ болоод үгэхэ байгаат. Эшэхэеэ яанат!—гэжэ хүбүүд урдаа оруулбагүй.

Галдан гимнастеркынгоо энгэр сэлинхэй, бага найган, эндэ хэлэгдэһэн үгэнүүд булта зүб гэһэндэл энеэбхилэн байба. Дүхэригһөө гарахадань, нүхэдынь угтажа, үни уулгажархиһан хэбэртэй. Үгышье һаа, илалта, алдар соло тэрэнэй толгойе эрьюулжэрхиһэн, мүнөө болотор зосооһоонь гараадүй байба.

Тэбэри тэбэри шэлтэй пивэ, архинуудые абаад, хүбүүд Галданда ерэбэд.

Энэ үедэ Рыгзема тэрээндэ баһа дүтэлбэ.

— Сайн байна,—гэбэ Рыгзема.

— Сайн, сайн. Хэн бэлэйш? Би танинагүйлби? Манай үгыдэ басагадай ургаһан, һалбарһан гээшэнь. Түрэһэн дүүгээшье танихаар бэшэ,—гэбэ Галдан.

— Та намайе танихагүйт даа. Би Рыгзема гэжэ нэрэтэйб. «Ажалша» колхозойб.

— Зүб даа. Намда хэрэг бии һэн гү?

— Харин юун гэжэ хэлэхэ юм даа...—гээд Рыгзема саашань хэлэхэ үгээе оложо ядашаба.

Энэ үедэ Галданай хажууда байһан хүбүүд, тэрэнэй эндэ тэндэһээнь түлхибэ.

— Галдан, юун үбэштэй амитан гээшэбши! Хэрэгтэйл хадаа ерээ бэзэ!..

— Би шамда атаарханаб. Басагад өөһэдөө ерэжэ байна.

— Баруун гарһаань барнад, бургааһан руу ошоод ерыш. Харыш, сэбэрхэн басаган лэ. Тэрлигынь, зүүдхэлынь гэжэ! Даншье юрын басаган бэшэ хаш. Халагни, намда иигэжэ нимэ басаганай өөрөө гартам ороо һаань...

Галдан урагшаа дүтэлжэ, Рыгземагай гар бариба.

— Намһаа ехээр эшэһэнэй хэрэггүй. Ерэһэниинь — һайн. Хожом хөөрэлдэхэбди. Мүнөө эдэ хүбүүд хүлеэжэ байна,—гээд саашаа ябахаяа һанаба.

— Үгы, та буруу ойлгоолта. Би нэгэ ондоо юумэ һураха гэжэ һанаа һэм,—гэбэ Рыгзема.

— Хожом һурахаш. Һанаагаа бү зобо. Би шамайе заал һаа олохоб,—гээд Галдан гараа арбагашуулан, тэдэ хүбүүдээрээ олон соо ороод үгы болошобо.

«Ехэл буруу юумэн болобо. Галдан ондоогоор ойлгобо. Эндэһээ түргэн үгы болохо юм байна»,—гэжэ Рыгзема шиидэбэ.

Теэд сугтаа ерэһэн басагадынь огто тэрэниие табибагүй. Үдэшэниинь айхабтар ехэ түүдэбшын наадан эхилхэ байба.

— Түүдэбшын нааданда байхагүй аад, юу ерээ хүмши! Эгээ һонииниинь тэндэ болохо ха юм. Ерэһэнэйхиие, үүр сайтар хатараад ябахабди. Айхабтар хоолойтой хүбүүд, басагад эндэш байһан бэйха. Шэнэ ёохорто һурахабди. Аймагай центр гээшэ гүбэ. Бай. Бидэ шамайе гэртэшни гансаарайеш заяандаашье табихагүйбди, Рыгзема. Үнеэндээшье һанаагаа зобохо юумэш үгы. Үдэшэ үглөөниинь Базарай эжы һаахаб гэжэ үгэеэ үгөө ха юм,—гэлдэбэд.

Үдэшэниинь айхабтар ехэ түүдэбшэ болобо. Арба гаран тэргэ хуурай хухюур түлеэн ябталагдажа, нэгэн доро носоходоо һүрөөтэй байба. Галайнь хэлэн огторгой тулажа, Шалсаана хада, үргэн тала хуу үдэр байһандал гэрэлтэжэ байба.

...Наадан таража, Рыгземагай нютагайхидтаа ошожо ябахадань, нэгэ хүн урдань бии болобо.

— Энэ ши хэн гээшэбши?—гэжэ Рыгзема эршэмтэйгээр эрьелдэбэ.

— Биб.

— Биб гэжэ хэн бэ? Нэрэеэ хэлэхэ хэлэтэй хүн бэшэ гүш? Юу абяагүй байнаш? Али арьяатан гээшэ гүш?

— Галдан.

— Ямар Галдан?

— Галдан Балданов. Үгы, тугаар намтай уулзаха һанаатай байгаа һэн гүбтаа. Би үшөө танда хэлээ һэмнайб, заал һаа таниие олохоб гэжэ — Галдан Рыгземае нимэ ехээр сухалдаха гэжэ һанаагүй байһандаа, мэгдэнгеэр иигэжэ хэлэбэ.

— Теэд тиигээд анханһаа хэлэхэеэ яанат. Юу хүниие бүдүүлигээр тогтообот? Би тиимэ юумэндэ оройдоо дурамгүй юм,—гэжэ Рыгзема гэнтэ өөрөөшье мэдэнгүй ехэ зөөлэн хоолойгоор хэлэбэ. Сухалынь огто үгы болошобо. «Энэ тон хэрэггүй юумэн боложо байна».— гэжэ бэедээ хэды хэлэбэшье, саашаа ябашаха аргань үгы байба. Тиигээд: «үгы, юун болошоо юм? Хүн хүнтэй хөөрэлдөөд тарагшал гүбэ. Би энэ хүндэ хэрэгтэй ха юмбиб. Үни заяанай уулзаха, бэдэрхэ гэһэн аад, хаанаһаашье олохоо мэдэгшэгүй һэмнайб. Харин мүнөө өөрөө урдамни байна».— гэжэ һанаба.

— Би ойлгоногүйб. Теэд яахаяа намайе байлгаа хүмши? Мүнөөл хөөрэлдэхэ сүлөөтэй байгааб. Би шамайе бариагүйб. Ябыш,—гэбэ Галдан.

Тэрэ хуушанайнгаа түхэлдэ орожо,—«Шамтай шамгүй байгуужаб» гэжэ һанаад, буруу хараад, өөрөө түрүүн ябахаяа түхеэрбэ.

Галдан нимэ бэлээр басагадые табидаггүй байгаа. Теэд энэ нэгэ ондоохон басаган байба. Тиимэһээ тоогоошогүй болоод, һүүлшынгээ һэдэлгэ гаргаба гээшэ.

— Байгты, байгты. Танда, нээрээшье, хэрэг бии һэн. Би таниие фронтһоо ерээ гэжэ дуулаад, һурагшалһаншье байнаб,—гэбэ Рыгзема.

— Ямар хэрэг гээшэб? Түргэн хэлэжэ болодог юм гү?

— Та Базар Бадмаев гэжэ хүбүүнтэй сугтаа фронтдо ябаа һэн гүт?

— Базартай гү? Ябаа бэд даа. Миниин һанаха, һарбайха нүхэр байһан юумэл!—гэжэ Галдан гэнтэ урдань Рыгзема бэшэ, Базарай байһандал хэдэн алхам дүтэлөөд орхибо.

— Би Рыгзема гээшэб. Дуулаа һэн гүт? Базар танда хэлэһэн байха. Рыгзема гээшэб, Рыгземаб! —гэжэ гэнтэ Рыгзема Галданда аһашоод бархиржа байба.

— Дуулаа һэнби. Һайн мэдэхэб. Базар шиниин бэшэгүүдые ходо намда уншагша һэн. Гимнастеркынгоо хармаанда партийна билэдэйнгээ хальһанда хээд ябагша һэн. Үдэр нэрээ хэлэхэдэшни хүсэд ойлгоогүйлби. Хүлисэ, Рыгзема, хүлисэ,—гэбэ Галдан.

— Таняал хадашни болоо, Галдан. Ши намайе хүлисэ,—гэжэ Рыгзема мүнөө ондоо хүндэ аһаад байһанаа мэдэжэ, саашаа болоод орхибо.—Базар алуулаа гэжэ нэрээ гээшэ гү? Сэхынь намда хэлэ.

— Би энэ нюдөөрөө Курск город дээрэ хүдөөлһэн газарынь харааб. Сугтаа тагнуулда ябаһан хүниинь харуулаа һэн. Базар тэнсүү бэшэ үйлсын байлдаанда хажуу тээһээ пулемёдой һомондо дайруулаа. Таба-зургаан һомон гансата бэедэнь орошоһон байгаа.

— Бидэ мүнөө болотороо хүлеэһэн зандаа байгаалди. Теэд юундэ һураггүй үгы болоо гэһэн саарһан ерээ гээшэб? Хүдөөлһэн газарынь сохом бии юм бы? —гэбэ аргаахан Рыгзема.

— Бии даа, бии. Дайндаш зариманда юушье ойлгогдонгүй бэшэгдэдэг юм... Эжынь амиды бэлэй гү?.. Би тиихэдэ бэшэг бэшэхэ гэһэн аад, зүрхэмни хүрөөгүй һэн. Мүнөө ерээд уулзаха гэхэдээ, бүришье аргамни үгы байгаа,—гэбэ Галдан.

Рыгземагай бэеынь барижа байһан һүүлшын хүсэ шадал дууһашаба хэбэртэй. Зосоонь нэгэ юумэн таһаршахадал гэбэ...

Түгэсхэл. Эхининь майн 12-ой номерто.

Хабарай дулаан ерэж[...] ход шууян урдаһаар [...] энэ үедэ Улаан-Үдын [...] хүдэлмэрившэдэй халуу[...] бо.

Сэлэнгэ мүрэн дээгү[...] дууд ябана. Тэдэнэй [...] бовь Шевцова» гэжэ [...] нүхэр Д. А. Малыхи[...] Энэ хүмнай Сэлэнгэ [...] маржа эхилһээр үнинэй[...]

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Д. А.[...]

Д. БАЛДАНОВ[...]

ҺУРАГШАДАЙ МҮРЫ[...]

Майн һайндэрэй [...] Хэрэн тосхондо аймагай [...] ба дунда һургуулинуудай [...] сменүүд сугларжа, зунай [...] тивна сезон нээжэ, [...] футбол, велосипедээр [...] нуудые үнгэргөө. Энэ мү[...] дэ Толтын дунда һургуу[...] рагшад түрүүлээ. Тус [...] лиин олохон хүбүүд [...] Хүндэлэлэй грамотану[...] лагдаа.

ҺАЙШААЛТАЙ ХЭ[...]

Мэнэ һаяхан Хэрэн [...] профсоюзуудай райкомой [...] үнгэргэгдэжэ, бэеэ эм[...] болоһон хуушанай [...] дүрбэн путёвко [...] Гадна нүхэд Кондаков, [...] ков, Будаевай гэр бүлэ[...] ха гэжэ, тэдээндэ 30-[...] үгтөө.

Түнхэнэй аймОНО-[...] Ж. Д. Халудоров су[...] үгэ хэлэхэ зууран, үнэ[...] хал оруулжа, суг[...] баясуулба. Ушарынь ю[...] байгша оной май һары[...] Галбайн 8 жэлэй һургу[...] шан байшан «Аршан-[...] зөөгдэн абаашагдажа [...] түргэнөөр ашаглалгада [...] даха байна. Энэ бай[...] бүхэндэ 40—50 хүн [...] гатай болохо юм.

Б. БИРБ[...]

Түнхэн.

Франциин Коммунис партиин ЦК-да уулзалга болобо

ПАРИЖ. (ТАСС). Франциин Коммунис партиин Генеральна секретарь В. Роше, ФКП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүд Ж. Дюкло, Р. Пике гэгшэд Вьетнамай ажалшадай партиин ЦК-гай секретарь, ДРВ-гэй правительствын министр Суан Тхюи гэгшэтэй майн 10-да ФКП-гэй ЦК-гай байшан соо уулзаа. Тэрэ ДРВ ба США-гай түлөөлэгшэдэй Париждахи уулзалгада хабаадалсаха Вьетнамай делегациие толгойлно. ДРВ-һээ Францида байдаг генеральна түлөөлэгшэ, ДРВ-гэй делегациин гэшүүн Май Ван Бо уулзалга дээрэ мүн лэ байлсаа.

Вьетнам арадые хамгаалха ябуулга хэһэнэйнь түлөө француз коммунистнуудта баясхалан хүргэжэ байһанаа Суан Тхюи хөөрэлдөөнэй үедэ элирхэйлэн мэдүүлһэн байна.

Вьетнам арадай үнэн зүб тэмсэлдэ Франциин Коммунис партиин хүсэдөөр талархадаг байһан тухай В. Роше дахяад мэдүүлээ.

ПАРИЖ. (ТАСС). Латинска кварталда — Парижай студентнүүдэй олооро байдаг газарта майн 11-нэй шанга һүниин һүүлээр парижайхидай харахадань, үйлсэнүүдэй шулуун дэбдихэрнүүд һандаргагданхай. Хүмэрюулэгдэһэн ба галдагдаһан автомашинанууд олон, бүхэлэлтэнүүдэй хэгдэһэн тэмдэгүүд үлэһэн байхаһаа гадна, нюдэнһөө нёлбоһо гоожуулдаг газай хорото манан дэгдээгүй байгаа.

«Гурим сахигшадай» хүсэнүүдэй недели үлүүтэй саг соо хүреэлжэ байһан дээдэ һургуулинуудай байшангуудай үмэнэ һуумал демонстраци хэһэн студентнүүдтэ добтолхо гэһэн захиралта майн 11-нэй һүниин хоёр часта полици абаһан байна.

Энэнэй урда тээ, майн 10-най үдэшэ 60 мянга шахуу студент ба хүдэлмэришэд улаан тугуудые баряад ниислэлэй үйлсэнүүдээр ябахадаа, «Интернационал» дуулаһан байгаа. Студентнүүдэй хүдэлөөндэ хабаадаһанай түлөө эдэ үдэрнүүдтэ хаагдаһан хүнүүдые бултыень дары түргэнөөр сүлөөлхэ, һуралсалай газарнуудһаа по-

ТУЛАЛДААН[...] БОЛОҺОНОЙ ҺҮҮЛ[...]

лициинхидые холодуула[...] хэшээл һаадгүйгөөр үнгэр[...] хо гэһэн гол эрилтэнүүд[...] стантнуудай плакадууд [...] дэнхэй байһан.

Студентнүүд болон хү[...] жагсаал ямаршье урша[...] гэрөө, энэ хадаа студе[...] дэлөөндэ хабаадагшадай [...] байһан, Францида гэгээр[...] шэнэдхэхын түлөө поли[...] сэлые полицитай наннад[...] хогүй гэжэ студентнүүд[...] дэг байһан тухай гэрш[...] гээд Франциин студент[...] нальна союзай түлөөлэ[...] корреспондентдэ мэдүүл[...]

Франциин студентнү[...] нальна союз хадаа гур[...] харата зорилгоор үйлэ[...] циие гэмнэнэ, үйлсэдэ [...] тулалдаанай түлөө [...] правительствада бүрин [...]

Эдэ ушарнууд тухай [...] уламжалан бүхы оон [...] зэбүүрхэл болоо. Франци[...] родуудта буруушаалгы[...] нүүд боложо, тэдэндэ ст[...] гадна, политическэ элдэб [...] баримталдаг хүнүүд [...] байна.

Франциин Коммунис па[...] ламентска бүлэг, зүүнэй [...] талдаг демократическа [...] хүсэнүүдэй федераци [...] суглаае дары түргэнөөр за[...] тэ хээ.

ПАРИЖДАХИ УУЛЗАЛГА

ПАРИЖ. ТАСС-ай корреспондент А. Красиков иигэжэ дамжуулна:

Уулзалгые эмхидхэлгэтэй холбоотой, хүдэлмэрилхэ гуримай ба техническэ хэдэ хэдэн асуудалнуудые гуримшуулха зорилгоор ДРВ-гэй болон США-гай делегацинуудые толгойлогшонорой орлогшонор Авеню Клебертэ уласхоорондын конференцинүүдэй байшан соо майн 11-дэ дахяад уулзаа.

США. Вашингтон руу үгытэйшүүлэй аяншалга.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: аяншалгада хабаадагшад Мемфис городой (Теннеси штат) үйлсэдэ. ЮПИ-гэй—ТАСС-ай фото.

ХИЛЫН СААНАҺАА

ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • РАДИО

ВАШИНГТОН БЭЛЭДХЭЛ ХЭНЭ

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Вашингтон руу аяншалһан үгытэйшүүлэй үзэгдөөгүй олон боложо байһанһаа түбэгшөөн айһан американ засагаархид аяншалгые эмхидхэгшэдэй түсэбүүдые таһалдуулхын тулада али бүхы юумэ хэнэ. Уэст-Потомак парк соо майхануудые татахыень аяншалгада хабаадагшадта засагаархид мэнэ һаял зүбшөөгөө. Гэхэ зуура майн 12-һоо ниислэлдэ ерэжэ эхилхэ 150.000 тухай аяншалагшадай оройдоол 3.000 хүниинь эдэ майхануудтань багтажа шадаха байна бшуу.

Зүгөөр засагаархид энэ жаахан участок үгэхэдөө, аяншалгада хабаадагшад Вашингтондо 36 үдэрһөө дээшэ байхагүй ёһотой гэһэн эрилтэ хэһэн байха юм. Гадна майхануудые бусад ниитын паркнууд соо аяншалгада хабаадагшадай гатахань хоригдонхой гэжэ соносхогдоһон байна.

Үймөө буһалгаан гаража магад гэжэ түбэгшөөжэ байһан дээрэһээ тэдэниие дараха хэмжээнүүдые засагаархид мүнөөнһөө абажа байнхай. Хэблэлэй мэдээсэлнүүд дээрэһээ хаража үзэхэдэ, аяншалгада хабаадаһан хорин хүн бүхэндэ «полициин харуулшан» табигдаха гэжэ мэдээжэ болонхой. Вашингтон шадар байһан саг үргэлжын сэрэгүүд зэһэнги бэлэн болгогдонхой, «шухала болон сасуунь» тэдэнэр ябуулга хэжэ орохо гээд сэрэгэй зургаанай түлөөлэгшэд мэдээсэ. Гадна «гуримгүй ябадал» дараха онол арганууднта армиин 200.000 үлүүтэй резервистнүүд яаралтайгаар һургагдажа байна гээд пентагоной хид зааһан байна.

* * *

ВАШИНГТОН, майн 12. (ТАСС). Алабама ба Миссисипиһээ үгытэйшүүлэй аяншалгын түрүүшын бүлэг американ ниислэлдэ дүтэлжэ ерээ. США-гай ниислэл ба Виргини штат хоёрой хоорондуур гарадаг Потомак мүрэнэй нүгөөдэ эрьедэ саг зуура байрлахыень тэдэндэ зүбшөөгдөө.

Алабамска Селма городой 65 наһатай үбгэн Эрнес Коллей удаан сагай, ута эсэбэритэй замые ябажа гараһан болобошье, тэрэниие тойроод зогсоһон репортёрнуудай асуудалнуудта дуратайгаар харюусана. «Олон юумые хубилгаха сагай тулажа ерэһэн дээрэһээ би аяншалгада хабаадалсааб. Манай байдалые хубилгахын түлөө бидэнэрэй тэмсэжэ ороһоор 100 жэл болоод байна. Бидэнэйхидэл адли хуби заяанай манай үхибүүдтэ тудахыень бидэнэр хүсэнэгүйбди».

Американ ниислэлэй засагаархид үгытэйшүүлэй аяншалгада хабаадагшадай ябуулгые хизаарлаха хэмжээнүүдые абана.

Американ үгытэйшүүлэй колонноо нууд США-гай ниислэл тээшэ дүрбэн тээһээнь дабшажа ябанхай.

Угээ ойлголсожо шадаб[...]

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Баруун Германида байдаг американ сэрэгүүдэй гаргашануудай зарим хубиие Боннной хүсэлдүүлэн түлэлсэхэ тухай хоёр үдэрэй турша соо США ба ФРГ-гэй түлөөлэгшэдэй хоорондо эндэ болоһон хэлсээн урагшагүйдэбэ. Американ талаһаа гүрэнэй секретарь Раск ба тэрэнэй орлогшо Ростоу, Баруун Германиин талаһаа МИД-эй статс-секретарь Лар гэгшэдэй хабаадаһан энэ хэлсээн тус асуудалаар хоёр ороной хоорондохи арсалдаанай улам гүнзэгыржэ байһые харуулаа.

Мүнөө үедэ Баруун Германиин газар дээрэ 429.000 американ сэрэгэй алба хэгшэд, тэдэнэй гэр бүлынхид байдаг юм. Тэдэниие барижа байхын тулада жэл бүхэндэ 800 миллион тухай доллар гаргашалагдадаг. США-һаа хамта дээрээ 600—650 миллион доллароой буу зэбсэг ба гүрэнэй зүгһөө гаргагдаһан үнэтэ саарһануудые худалдан абажа, американ сэрэгэй гаргашын зарим хуби[...] хые бонниско правител[...] жэлдэ зүбшөөһэн юм. [...] нөө түлөөһэнэй баланс[...] боото Штадуудай бэрх[...] байхада, Вашингтон м[...] шые хүсэлдүүлгын» хэ[...] хэ зорилгоор ФРГ-дэ б[...] лалта хэхэ хүсэлэнтэй [...] мүнөөдөө буулта хэжэ [...] хэдээ бюджедэй талаар о[...] шээлдэ оронхойбди гэж[...] рина.

Энэ асуудалаар хоёр[...] ли болоод Бонндо лаха[...] хэ гэжэ хараалагдаа. Эн[...] рамдуулан, США өөры[...] та «бүри шангаар» баа[...] жэ ойлгохоор «Нью-Йор[...] зетэ бэшэһэн байна.

Редактор Ц. Ц. ЦИБ[...]

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Хүдөөгэй столово» гэһэн түрүү бэшэг. «Сабшалан һайжаруулха хоёр һара» гэһэн рубрика доро фоторепортаж. ТАСС-ай материалнууд.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Үнишэрһэн халаан тухай» гэһэн В. Федоровой статья. «Юрын эди шэдинүүд»—Н. Яньковой корреспонденци. АПН-эй материалнууд.

Гурбадахи хуудаһанда: «Һургуули ба бүгэдэ ниитын һуралсал»—Н. Петуховой статья. «Росси тухай дуунууд»—СССР-эй арадай артист-Л. Линховоиной замай тэмдэглэлнүүд. Редакцида ерэһэн бэшэгүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: нютаг нютагай һонин. Спорт. Хилын саанаһаа ерэһэн телеграмманууд. Соносхолнууд.

САГАЙ УЛАРИЛ

Улаан-Үдын авиаметстанциин мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр хойто аймагуудта үүлэтэйшэг байха, зарим газарта бороо орохо. Баруун хойноһоо шангашагаар һалхилха. 4—9 градус дулаан байха. Бэшэ нютагуудта үүлэтэйшэг байгаад, шииг нойтон унахагүй. Һулаханаар һалхилха. 9—14 градус хүрэтэр дулаархаар хүлеэгдэнэ.

Майн 15—16-най үдэрнүүдтэ бүрхэгшэг байха. Бороо орохогүй. Хойто аймагуудта үдэргөө 6—11, бэшэ нютагуудта 11—16 градус дулаан байхаар багсаагдана.

Манай адрес, телефону[...]

г. УЛАН-УДЭ. ул. Ленина. 35. Телефоны: редактор[...] приёмная—54-93, зам. редактора—68-08, зам. ред[...] 62-62, ответ. секретаря—50-52, зам. ответ. секретар[...] отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйст[...] 63-86, пропаганды и агитации—56-23, промышлен[...] строительства—61-35, советского строительства и быт[...] культуры и школ—60-21, писем и рабсельkоров—67[...] формации—34-05, общественная приёмная—56-02, [...] бюро—57 63. фотолаборатория—33-61.

Гор. Улан-Удэ. типография Управления по печат[...] вете Министров БурАССР.

Н-02471. Зак. [...]